

INDEKS

ułożył Adam Bochnak

- Abbas I Wielki szach perski 38*, 39*
Abdank, herb 11
Achilles 31*
afgański najazd na Persję 39*
Afryka półn., mozaika starochrz. 33*
Agnieszka św., wezw. k. w Krakowie 48
Agrate Gianfrancesco da Grado rzeźbiarz nagr.
Beltranda da Rossiego († 1527) i Sforzina
Sforzy († po 1528) w Parmie 24*
Ajzykowicz Hirsz handlarz jedwabiu w Słucku 148
Akwizgran, tum, relikwiarz z w. XIV ze scenami
emaliowanymi z Męki Pańskiej 4, 5, 16
i *fig. 3, 7, 9*
Alba (Radziwiłłowska) 135
alegorie: Roztropności i Sprawiedliwości na
nagr. Tarnowskich w Tarnowie 254; miesiąca
stycznia na talerzu emal. (Limoges) P. Rey-
monda w kol. Spitzera w Paryżu 18*
Aleksander I car rosyjski: list w sprawie insygniów
kor. pol. do Fryderyka Wilhelma III 20*;
portret w zb. hr. Stef. Ciecierskiego w War-
szawie (Bacciarelli) 20* i *fig. 14**
Aleksander św. (Newski), wezw. cerkwi w Peters-
burgu 4*—6*
Aleksandria 31*—4*; kronika, kod. miniat.
starochrz. 43*; rzeźby (starochrz.) z kości
słoniowej 32*—4*; styl draperii w dzie-
łach starochrz. 33*
Aleksandrowicz Tomasz kasztelan wiski, marsz.
dworu król., list do Ant. Tyzenhauza 157, 211
Alessi architekt w Genui (1581) 54
Alpy 56, 11*, 37*
Altdorfer malarz 46*
Alt-Schönau (Śląsk) zamek, dekor. stiukowa 57
ambona zob. Wechselburg
Ameisenowa Zofia dr, *Epitafium Jana Borka h. Wąz,*
obraz krak. z w. XVI, nigdyś w katedrze na
Wawelu, 41*—3* i *fig. 16**; dyskusja 26*, 46*
Amsterdam 151, 152
Anatolia 33*, 34*; motyw draperii na dyptyku
w Vict. and Alb. Mus. w Londynie 33*
Andegawenów herb 10
Andrzej św., wezw. k. w Kolonii 6, w Krakowie
61—99, 44*, 45, w Mantui 43, w Złoczewie 38
— ze Stradomia stolarz, wykonawca Padovanow-
skiego modelu Krakowa 225
Andrzejkiewicz Tomasz regent Kom. Skarb. Lit.
(1773) 153, 154
Angelo di S. kard., nagr. z r. 1511 w Rzymie 24*
Anglia 205; dekoracja stiukowa i wpływ ciesiołki
55, 56, 58
angurskie pasy 211
aniółowie na cyborium Mariackim i w Muz. Narod.
w Krakowie (Padovano) 245—7 i *fig. 26, 27,*
32, 33
Anna Jagiellonka 3*; nagrobek 38*
Anna Katarzyna Konstancja c. Zygmunta III 39*
— św.: spotkanie ze św. Joachimem, obr.
w M. Diec. we Włocławku 16*; wezw. k.
w Bolimowie 35, w Kazimierzu 42, w Końsko-
woli 21, 46
antependium zob. Lüne
Antiochia, mozaika starochrz. 33*
Antoni św.: cykl z życia w rzeźbach w Santo
w Padwie 220; wezw. k. i kapł. w Padwie
219, 225, 23*
Antoniewicz Bołoz Jan prof. dr, hist. szt. 267,
35*, 38*
Antonio da Fiesole rzeźbiarz w Krakowie w w. XVI
37*
antykw 209, 47*
Apokalipsa, ilustracje starochrz. 32*
apostołowie 31*; w obrazach gotyckich Zaśnięcie
Matki Boskiej i w ołtarzu Mariackim Wita
Stwosza 7*, 10*, 12*, 13*, 15*
aptekarze, cech w Poznaniu (1489) 21*
arabska sztuka dekor. i jej wpływ na turecką
112, 114

- arasy Zygmunta Augusta 29*
- architektura: włoscy, francuscy i niemieccy w Lublinie w w. XVII 26; włoscy na Śląsku i w Meklemburgii 57; włoscy w Zamościu 26, 34; zob. też Alessi, Balin, Belotti, Bernardone, Berrecci, Blondel, Brunelleschi, Buonarroti, Cioffi, Durie, Ferrari, Fontana Albin, Frankenstein, Gucci, Jakub lapicida, Jauch, Jerzy, Knöbel, Knöffel, Morando, Padovano, Pankracy, Peruzzi, Schwertfeger, Słoński, Trevano, Trezzini
- architektura: barokowa 4*—6*, 35* i jej protektor hetm. Józef Potocki 123; drewniana w Galicji zach. (badania Lepszego) 264; gotycka: kościoły dwunawowe 53*, zob. też Kraków (k. św. Barbary) Niepołomice, Wiślica, krzyżacka 53*, polska 53*, południowo-francuska (wpływ na krzyżacką) 53*, późna miejska zach. europ. 23; got. tradycje w późnym renes. pol. 23—5, 29, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 52; renesansowa późna: w Czechach 43, 44, 56, w Niemczech pod wpł. Holandii 43, w Polsce (typ kaliski i lubelski) 23—58, świecka 23, 24, 3*, świecka we Lwowie 33, tradycje gotyckie 23, 24, 25, 29, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 52, tradycje przerwane przez wojny szwedzkie 42, na Śląsku i jej wpływ na Niemcy półn. 57; romańska w Polsce (k. św. Andrzeja w Krakowie) 61—99 i *fig. 1—39*, 43*, 44* i *fig. 18**, 20* i w Saksonii 44* i *fig. 17**, 19*, zob. też Goslar, Halberstadt, Königsutter, Kraków (katedra, krypta św. Leonarda)
- d'Arezzo Niccolo, św. Łukasz posąg w Bargello florenckim 36*
- Arlotti Buonfrancesco bp († 1508), nagr. w kat. w Reggio (Clementi) 24*
- Armellini, nagr. w Rzymie (1524) 24*
- Armenia, emigranci do Polski 175, zob. też Ormianie
- artyści, stanowisko społeczne 21*, 22*
- Arys zob. Orzesz
- Asserodobraj Nina dr 102
- attyka 23, 33, 41, 261; Sukiennice (Padovano) 24* i jej wpływ na Polskę, Spisz 256
- August II 26*, III 28*
- augustianie zob. Kraków, Lublin
- Austria 44*
- Bacciarelli Marcello, portret cara Aleksandra I wł. hr. Stef. Ciecierskiego w Warszawie 20*, i *fig. 14**
- bagdadzkie pasy ze złotem i srebrem 212
- bajwole pasy chińskie ze srebrem i złotem 212
- Baldwin arcybp trewirski (w. XIV) 7
- Balin Jakub architekt Włoch w Lublinie, przebudowa fary w Kazimierzu n. W. (1610—3) 26, 29
- Baliński M. autor w. XIX 192
- Balkański Półwysep 112
- Baouit, kaplice, stylizacja akantu 33*
- Barancewicz Michał pracownik persjarni w Słucku 146, 147
- Baranek, herb i znak fabryczny Paschalisa Jakubowicza 179, 215
- Baranówka, fajanse 111
- Barbara Radziwiłłówna królowa, nagr. (nie zachowany) w Wilnie (Padovano) 240, 241, 23* — św.: obraz Kulmbacha w zb. Potockich w Krakowie 42*; wezw. k. w Krakowie 43*, 52* barbarzyńców sztuka 52*
- Barczewskiego nagrody Komitet 49*, 50*
- barok 209, 35*, 40*, 42*, 43*, 44*, 48* 49*; architektura w Wilnie i jej związek z Petersburgiem 4*—6* i *fig. 1**, 2*; dekoracja sklepień malarska i stiukowa 53, stiukowa w k. św. Andrzeja w Krakowie 62; dodatki w k. św. Andrzeja 72—4, 78, 82, 85, 87, 92, 96; gotycki w złotnictwie 10; hełmy wież k. św. Andrzeja w Krakowie (z r. 1639) 63, 96; kościoły: niemieckie 4*, jezuitów w Kaliszu 36; rzymski, wpł. na jezuitów 23
- Bartolo Giulio tkacz brokatów w Grodnie 160
- Basia pomocnica Dodelowicza „żydka słuckiego“ 147
- Basso Rovere Hieronim kardynał, nagr. Andr. Sansovina w S. M. del Popolo w Rzymie 228, 235, 237, 238
- Batowski Zygmunt prof., dr hist. szt. 102, 180
- Bazyleja, złotnictwo, kielich z w. XIV w Sigmaringen 16
- Bartłomiej św. na obrazie w Raclawicach Olkuskich 15*
- i Jan św., wezw. k. w Kazimierzu n. W. 24
- Baryczkowie zob. Warszawa, kamienice
- Batory zob. Stefan
- bazylianie zob. Żyrowice
- z Beauvais Wincenty, rpis Speculum z Brodnicy darowany przez Wł. Jagiełłę katedrze krak. 12, 13, 18
- Becker współredaktor Słownika art. 264
- Bécu Jakub major, inspektor fabryk grodzieńskich 106, 151, 152, 159, 160, 165, 167
- Beencken prof. dr, hist. szt. niem. 45*, 46*
- Behem Baltazar, kodeks z pocz. w. XVI 41*
- Belica Andrzej fabrykant pasów w Krakowie 190, 208; pas w zb. Potockich w Krzeszowicach 190 i *fig. 4c*, 50
- Bellotti architekt warsz. z końca w. XVII 27*
- Bellpuig w Katalonii, nagr. Rajmunda da Cardona wicekróla Neapolu (G. Marigliano) 49*
- Belverte Piotr z Bergamo zw. Veneziano rzeźbiarz († 1513) 49*

- Bełz województwo 34, zob. też Uhnów
 Bełza J. K. ks. fundator ołtarza w Mszanie Dolnej (1681) 11*
 benedyktyni zob. Königsutter
 benedyktyнки zob. Sandomierz, Staniątki
 Benesch O. hist. szt. niem. 16*
 Benewent 32*
 Benoe Paweł kasztelan warsz. 124
 Bentkówka dolina 97
 Berain Jean, wzory 12
 berdo, przyrząd używany przy wyrobie pasów 103, 104, 132, 145, 146, 159, 48*
 Berdyczów 30*
 Bergamo zob. Belverte
 Berlin 106, 159; B. Państw., tetraewangelion ormiańskie 117; fabryka pasów Treitschkego 205
 Bernardino de Zanobi rzeźbiarz 37*
 Bernardone z Como architekt k. jezuitów w Kaliszu 36
 bernardyni zob. Druja, Kalwaria Zebrzydowska, Kraków, Leżajsk, Lublin, Łuków, Sandomierz, Wilno, Złoczew
 Berrecci Bartłomiej architekt i rzeźbiarz nadw. Zygmunta I 23*—5*, 35*—8* oraz arch. kapł. Tomickiego w kat. krak. 234
 Besz (= Besch) fabrykant pasów w Gdańsku i jego pasy w M. N. w Warszawie oraz w zb. Potockich w Krzeszowicach 204 i fig. 57
 Betmanowie, nagr. w k. Mariackim w Krakowie 23*, 25*
 Beyr Rupert w Salzburgu dostawca marmurów dla Padovana 240, 247
 Białoruś 208
 Białorusini wśród pracowników persjarni w Słucku 111, 146
 Biały Jan rzeźbiarz we Lwowie, uczeń Michałowicza i Padovana 224, 225
 — Piotr ojciec Jana 224
 Biblia z r. 1321 zob. Kraków, Arch. Kapit. Metrop.
 Biczowanie zob. Chrystus
 Biecz, k. paraf., obraz Oplakiwanie Chrystusa 26*, stalle z w. XVII 117
 Bielica, k., dekor. stiukowa 52
 Bielińscy, pałac w Warszawie 29*
 bizantyńskie rzeźby wczesne 32*, 34*; styl draperii 33*
 Błazminy (= Błaziny?) 225
 Blondel F. architekt 28*
 Błaziny w Iłżeckiem 225
 Boccaccio Jan Andrzej, nagr. w k. S. M. della Pace w Rzymie 235
 Bocheńska-Misiąg Anna dr, wybór na współprac. Komisji 20*
 Bocheński Zbigniew dr, *Talerz emaliowany z w. Prace Kom. Hist. Sztuki. T. VII.*
- XVI z Limoges w Muzeum Narodowym w Krakowie*, 17*—9* i fig. 11*, 12*; rezygnacja z sekretarstwa Kom. Hist. Szt. 26*
 Bochnak Adam doc. dr, *Domniemany architekt fasady kościoła misjonarzy w Wilnie*, 4*—6* i fig. 1*, 2*; *Oplakiwanie Chrystusa, obraz w głównym ołtarzu kościoła parafialnego w Bieczu*, 26*; *Relikwiarz krzyża św. w katedrze sandomierskiej* (wspólnie z J. Pagaczewskim), 1—22 i fig. 1—11, 30*; dyskusja 21*, 22*, 29*, 38*, 40*, 45*; wybór na sekretarza 26*
 Bocholt, plebania k. św. Jerzego, dyptyk malowany koloński z w. XIV 6, 7
 Bode Henryk de komtur krzyżacki, właściciel relikwiarza z r. 1365, obecnie w k. św. Floriana w Krakowie 3 19
 Bode Wilhelm dr, hist. szt. niem. 38*
 Bodzentyn, k. paraf., tryptyk mal. późnogot. z Zaśnięciem N. M. P. 13*, 14*, 16* i fig. 6*
 bogini szczęścia na misie w krak. Muz. Narod. 6*
 Boguszewski Krzysztof malarz pozn., przywilej Zygmunta III (1623) 21*
 Boimów kaplica we Lwowie 34
 Bojarska Helena 107
 Bolimów: k. św. Anny (1635) 35; k. paraf. (1667) 42; stiuki (1637) 40
 Bolonia, k. S. Michele in Bosco, nagr. Aless. Buttrigari (1518) i Armaciotta de Ramazzotti (1526) roboty Ant. Lombardiego zw. Citta-della 24*
 Bona Sforza królowa 229, 241; fund. nagr. Gam-rata, kontrakt z Padovanem 238; medale 231—3 i fig. 4, 5, 10, 11
 Boner Jan 37*; jako Dawid na medalionie w kapł. Zygm. 36*; list Zygmunta I z r. 1517 35*; rachunki wawelskie 35*
 — Seweryn 233
 Bonzi G. B., nagr. w S. Giovanni e Paolo w Wenecji (Padovano?) 251
 Boratyński Piotr, nagr. w kat. krak. 22*
 Borek, Borkowa zob. Borkowie
 Borkowie: groby u franciszkanów w Krakowie 42*; Femka († 1370), nagr. tamże (nie zachowany) 42*; Jan kasztelan wiślicki h. Wąż, dziedzic Trzcieńca w pow. księskim († 1403), epitafium mal. z w. XVI 41*—3* i fig. 16*; Stanisław kan. krak. h. Zadora († 1556) 233, 42*
 Borghese kardynał 151
 Borsuk Józef pracownik tkacki w Słucku 146, 147, 149
 — Tomasz pracownik tkacki, potem dzierżawca persjarni w Słucku 145—9
 Bostel Ferdynand dr, wzmianka pośmiertna 20*—1*
 Boysson komendant w Albie 135
 Bóg Ojciec w Trójcy św. w ołt. kapł. Tomickiego 237

- bożnica zob. Dura-Europos, Nowogródek, Pińczów, Pińsk, Słonim, Szczebrzeszyn, Tykocin, Wilno, Zamość, Żółkiew
- Branicey, pałac w Warszawie 29*
- Bregno Lorenzo rzeźbiarz wenecki, nagr. bpa Lorenza Gabriello († 1512) z oratorium koło Scuola di S. Marco w Wenecji, obecnie w Muz. Przem. Art. w Wiedniu 24*
- Brescia, szkatułka z kości słoniowej 32*, 34*
- brewiarz arcybpa trewirskiego Baldwina (w. XIV) 7—8
- Brixen, k. św. Jana, Ukrzyżowanie, malowidło sprzed r. 1348, 8
- Brochów (Mazowsze), k., dekor. renes. 46
- Brodnica 14; komtur 14, 15; relikwiarz krzyża św. zabrany przez Wł. Jagiełłę i darowany kolegiacie (katedrze) w Sandomierzu 12, 13, 17, 18 i *fig. 1, 2, 4, 5, 6, 8, 10*; *Speculum Winc. z Beauvais*, rpis darowany przez Wł. Jagiełłę katedrze krak. (nie zachowany) 12, 13, 18; zamek i kapł. w nim 15; zdobycza polska w r. 1410 12
- Brody: dom Paschalisa 175; persjarnia 104, 122—5, 127, 128, 130, 206, 208, zob. też Łahodów; środowisko kobiecnictwa w w. XVII 40* i tkactwa jedwabnego w w. XVIII 124
- Brok (Mazowsze), k. ok. 1560, dekor. renes. 46
- Bronzino, portrety Eleonory da Toledo ż. Cosima Medici 49*
- Brunelleschi Filippi, tondo portretowe dłuta Andr. di Lazzaro Cavalcanti zw. Buggiano 36*
- Brunserga, przynależność do westfalskiego koła Hanzy 17
- Brunszwik zob. Königslutter, Luder
- Bruyère B. archeolog 50*
- Brühl Henryk hr. 28*; pałac w Warszawie 26*—9* i jego plany w zb. Sekundogenitury w Dreźnie 29*
- Brygida św., proroctwo grunwaldzkie 43*
- brygidki zob. Grodno, Lublin, Sokal
- Buczacz: cerkwie 125; kościół 125; pasy 110, 130, „chińskie“ 125; persjarnia 122, 123, 125, 127, 130, 206, 208; ratusz 125
- Buczowski Kazimierz dr, *Misa krakowskiego cechu kuśnierzy*, 6*—7* i *fig. 3**; *Przyczynki do dziejów zegarmistrzostwa w Polsce*, 16*; *Krakowskie szkła gabinetowe XV—XVII w.* (wspólnie z W. Skórczewskim), 26*; *Szkło polskie wieku XVII ze szczególnym uwzględnieniem hut Radziwiłłowskich w Urzeczcu i Nalibokach*, 50*; dyskusja 4*
- Bug 52
- Buggiano zob. Cavalcanti
- Bulas Kazimierz doc. dr, *Chronologia attyckich stel nagrobnych epoki archaicznej*, 20*; wybór na współprac. Komisji 22*
- Buřharyn administrator dóbr słuckich 148, 149
- Buonarroti Michał Anioł 21*, 36*, 49*
- Burzenin, k., stiuki (1642) 40
- Burtanówna J. dr, geolog 97
- Buttrigari Alessandro, nagr. w k. S. Michele in Bosco w Bolonii (Lombardi zw. Cittadella, 1518) 24*
- Cambridge: kolegium Corpus Christi, miniatura „portret“ ewangelisty 34*; miniat. kodeks łaciński z w. VI 32*
- Canavesi Hieronim rzeźbiarz w Polsce w w. XVI 225, 19*; nagr. bpa Adama Konarskiego w katedrze w Poznaniu 254
- Caraglio Jakub z Werony złotnik w Polsce w w. XVI 24*
- Cardiani Bonawentura lekarz królewski, nagr. Padovana (nie zachowany) 24*
- Cardona Raimondo da, wicekról Neapolu, nagr. w Bellpuig w Katalonii 49*
- Castiglione Mikołaj, dom koło Bramy św. Mikołaja w Krakowie 223
- Cavalcanti Andrea di Lazzaro zw. Buggiano, portretowe tondo F. Brunelleschiego 36
- Cebes na Wawelu 45*
- Celtowie, ojczyzna 47*
- Cercha Stanisław hist. szt. 219, 35*
- Chardin podróżnik do Persji w pocz. w. XVIII 38*
- Chełm, persjarnia i jej sygnatura 192
- Chiny, chińszczyzna 200; motywy na pasie słuckim w Muz. Przem. Art. we Lwowie 138 i *fig. 18*, „czy“ w ornam. pasów 121, u Masłowskiego 185; pasy chińskie bajwole przednie ze srebrem i złotem 212, „chińskie“ roboty buczańskiej 125
- Chińczycy na pasie francuskim naśladowującym polskie 201, 203 i *fig. 55*
- Chmiel Adam dr, historyk 190
- Chmielewski Daniel fabrykant pasów (rodem z Kobrynia) w Krakowie 184, 187, 188, 189, 207, 208, 48*; jego roboty pasy w Muz. Narod. w Warszawie 189 i *fig. 5k, 49*; jego sygnatura 189
- Chodów (pow. miechowski), k. paraf., obraz got. Zaśnięcie N. M. P. (obecnie na plebanii) 14*—6* i *fig. 7**
- Chodkiewicz Jan Mikołaj starosta żmudzki 135
- Chodkiewiczów archiwum z Młynowa zob. Kraków, Pol. Akad. Umiej.
- Choiński Jan bp krak., nagr. na Wawelu 23*
- Chojceki Tomasz „majster perskiej roboty“ w Słucku, poprzednio uczeń tkacki w Stanisławowie 132, 136, 146, 208
- Chojne (koło Sieradza), k. paraf. z pocz. w. XVII 24, 36, 40 i *fig. 11*; kaplica (1621), dekor. stiukowa kopuły 39 i *fig. 23*

- chorągwie krzyżackie spod Grunwaldu w kat. krak. i ich podobizny w Banderia Pruteorum Długosza w Arch. Kapit. Metr. Krak. 18
- Chreptowiczowie 35
- Christburg zob. Dzierzgoń
- Chrystus 1. 31*, 33*; Biezowanie na relikwiarzu z w. XIV w tumie w Akwizgranie 4 i fig. 3 i w katedrze w Sandomierzu 3 i fig. 4; euda, płaskorzeźba (starochrz.) z kości słoniowej w Viet. and Alb. Mus. 30*—5* i fig. 15*; Dzieciątko na cyborium Mariackim 245, na epitafium Jana Borka (w. XVI) 41*—3* i fig. 16*, na nagr. Tarnowskiej 252 i fig. 40, na nagr. bpa Tomickiego 235, 252 i fig. 15, zob. też Maria Matka Boska; Dźwiganie krzyża na rel. w kat. w Sandomierzu 3, 16 i fig. 5 i na kielichu z w. XIV w Sigmaringen 16; Męka 14, na rel. w tumie w Akwizgranie 16 i fig. 3, 7, 8, plakietki w zbiorze Schnütgena w Kolonii (w. XIV) 16, na rel. w kat. w Sandomierzu 2—4, 6 i fig. 1, 2, 4, 5, 8, 10, zob. też poszczególne sceny: Oplakiwanie, obraz z w. XVI w Bieczu 26*; Przemienienie Pańskie, wezw. cerkwi w Lublinie 27; Salwator, wezw. k. w Pradze 56, 57 i k. S. Salvatorein Lauro w Rzymie 235; Syn Boży w Trójcy św. w olt. kapł. Tomickiego 237; Ukrzyżowanie na rel. w tumie w Akwizgranie 4 i fig. 7, na dyptyku kolońskim z w. XIV w Boholt 6—7, w k. św. Jana w Brixen (malow. sprzed r. 1348) 8, w mszałach z w. XIV w B. Krajowej w Darmstadt (z k. św. Kuniberta i św. Seweryna w Kolonii) 6, miniatura z poł. w. XIV w mszale w B. Krajowej w Kassel (z k. św. Piotra w Fritzlar) 8, w brewiarzu arcybpa trewirskiego Baldwina (w. XIV) w Arch. Państw. w Koblenji 7—8, w k. św. Andrzeja w Kolonii (w. XIV) 6 i mal. ścienne w k. w Konstancji (1348) 8 oraz barokowe w k. św. Andrzeja w Krakowie (pokoik nad kruchtą) 82, mal. na antependium w Lüne (w. XIII) 6, na rel. w kat. w Sandomierzu 3, 4, 16 i fig. 8, na kielichu z w. XIV w Sigmaringen 16; tryumf na dyptykach starochrz. pięciodzielných 32*; Uczta u Szymona na chrzeielnicy w Hildesheimie 4; Wniebowstąpienie, wezw. k. misjonarzy w Wilnie 5*; we Wniebowzięciu i Zaśnięciu M. B. w got. obrazach polskich 9*, 12*—4*; Zbawiciel zob. Salwator; Zdjęcie z krzyża na rel. w tumie w Akwizgranie 4 i fig. 9 i w kat. w Sandomierzu 3, 4 i fig. 10; życie, sceny na antependium z w. XIII w Lüne 6
- Ciecierscy: Dominik marsz. szlachty obw. białostockiego 20*; Stefan właśc. portretu Aleksandra I (Bacciarelli) 20*
- Cieksyn (Mazowsze), k., dekor. renes. 46
- Cini Jan ze Sjeny rzeźbiarz dekorator renes. w Polsce 219, 35*; jego dom koło Bramy św. Mikołaja w Krakowie 223; współpraca z Padovanem nad nagrobkiem królowej Elżbiety w Wilnie 239
- Cioffi Wincenty architekt 151
- Ciołek, herb bpa S. Maciejowskiego 247 — kodeks miniat. z pocz. w. XVI 16*
- Ciszkiewicz pracownik persjarni w Słucku 147
- Cittadella zob. Lombardi Alfonso
- Clementi Bartolommeo zw. Spani rzeźbiarz, nagr. bpa Buonfrancesca Arlotti (+1508) w kat. w Reggio 24*
- Comiso koło Raguzy sycylijskiej, k. św. Franciszka, nagr. hr. Gaspare di Comiso dłuta Ant. Gaginiego 25*
- Como zob. Fontana Albin, Bernardone
- Corsellini Franciszek pracownik fabryki jedwabnej w Grodnie rodem z Florencji 152, 160
- Cosel hr., pałac w Dreźnie 29*
- Cosini Silvio z Fiesole, nagr. Rafaela Maffei (+1522) w S. Lino w Volterra 24*
- Coudray Piotr rzeźbiarz, domniemany autor rzeźb w pałacu Brühlowskim 29*
- cystersi, k. w Pelplinie (obecnie katedra) 53*
- Czacki Tadeusz 43*
- Czapscy zob. Kraków, Muzeum Narodowe
- Czarniecki Stefan 42
- Czarńca (pow. włoszczowski), k. paraf. fund. przez Stef. Czarnieckiego (1659) 42, dekor. stiukowa 25
- Czartoryscy: herb na kobiercach tzw. polskich na wystawie paryskiej r. 1878 38*; pałac w Warszawie (1755) 28*, 29*; persjarnia w Koreu 161; właściciele Międzyborza 194; zob. też Kraków, Muzeum Czart.
- Czartoryski Adam generał ziem podolskich 170, 195, 212 — Józef założyciel persjarni w Koreu 181
- Czechów, obraz gotycki 50*
- Czechy, architektura kościelna renesansowa 43, 44 i jej dekoracja stiukowa 56, 58
- Czemierniki, k. paraf. (1603—14) 31—3, 40, 41 i fig. 45
- Czernka dolina 97
- Częstochowa (Jasna Góra), przedłużenie kapł. M. B. Częstochowskiej, dekor. stiukowa 52; wota Tomickiego 237
- Czosnowski zob. Warszawa, Muz. Narod.
- Czupakiewie Tomasz zegarmistrz z r. 1769 17*
- Dahlberg, miedzioryt, podobizna pałacu Ossolińskich (później Brühlowski) w Warszawie 26*, 27*
- Dalbor Witold dr, *Pompeo Ferrari i jego działalność architektoniczna w Polsce*, 35*

- Daniel, księgi Starego Testamentu, treść emalii na talerzu z Limoges w Muz. Nar. w Krakowie (w. XVI) 18*
- Darcel hist. szt. franc. 38*
- Darmstadt, B. Krajowa, dwa mszały z w. XIV od św. Kuniberta i św. Seweryna w Kolonii 6
- Dawid: grający na arfie przed Saulem, emalia mal. z w. XVI w Muz. Czart. w Krakowie 18*; medalion na cyborium Mariackim 245, 249 i *fig. 28*, w kapł. Zygmuntowskiej na Wawelu 35*—8*
- Dechazelle Pierre Touissant w Lyonie naśladowca pasów Paschalisa 200, 201
- Deibel Fr. Ksaw. rzeźbiarz, domniemany autor rzeźb w pałacu Brühlowskim w Warszawie 29* dekoracja: barokowa sklepień, malarska i stiukowa 53; kobierców: ormiańskiego w Muz. Nar. w Warszawie 39* i perskich (tzw. polskich) 38*—40*; pasów polskich zob. pasy; renesansowa stiukowa 24, 25, 27, 29, 31, 32, 39—41, 44—58 i *fig. 2, 6, 9, 16—9, 21—3, 30—53* oraz niżej, działy specjalne: w Anglii (pod wpł. ciesiołki) 55, 56 zob. Londyn; w Czechach 56—8 zob. Kralovice, Kratochvíle, Praga; w Holandii (pod wpł. technik metalowych) 55, 56, 58, wpływ na farę w Kazimierzu n. W. 30; w Niemczech 43, 57, 58; w Polsce 25, 27, 29, 31, 33, 39—41, 44—58 zob. Bielca, Bolimów, Brochów, Brok, Burzenin, Chojne, Ciekryn, Częstochowa (Jasna Góra), Druja (k. bernardynów), Drużbin, Gidle, Jaworów, Kalisz (k. franciszkanów i św. Mikołaja oraz typ), Kazimierz n. W. (fara, kamienice), Kielce, Klimontów (k. dominikanów), Kodeń, Komorniki, Końskowola, Kraków (k. św. Agnieszki, bernardynów, katedralny kapł. Zygmuntowska, N. M. P. na Gródku, św. Marka oraz typ), Leżajsk (kl. bernardynów), Lublin (k. augustianów, brygidek, św. Ducha, św. Mikołaja, św. Wojciecha oraz typ), Markuszów, Międzyrzec Ostrogski (kości. franciszkanów), Mokrsko, Nowogródek (bożnica), Ołyka, Opałenica, Pińczów (bożnica), Pińsk (bożnica), Piotrków (k. dominikanów), Poznań (ratusz), Pułtusk, Radzyń, Rybitwy, Rzgów, Sandomierz (k. św. Jakuba, św. Pawła), Siemiatycze, sieradzka ziemia, Słonim (bożnica), Słuck, Szczębrzeszyn (bożnica, k. św. Katarzyny), Szydłowiec, Tykocin (bożnica), Uchanie, Uniejów, Warszawa (kamienica Baryczków), Wąłczew, Wilno (bożnica, k. bernardynów, kapł. św. Michała, k. św. Michała, k. WWŚŚ.), Wiśnicz (zamek), Zadzim, Zamość (bożnica, kamienice, k. grecki, kolegiata, k. św. Mikołaja, św. Stanisława, Żółkiew (bożnica); w Szwecji 57, 58; na Śląsku 57 zob. Alt-Schönau, Pahr; we Włoszech 44—5, 54, 58, zob. Alessi, Genua, Perugia, Peruzzi, Wenecja (Procurazie); wpływ włoski na Polskę 30, 44, 54—6; starochrześcijańska i epoki karolińskiej (akanty) 33*, 34*, zob. Rzym, k. S. Costanza
- Demetrykiewicz Włodzimierz prof. dr, prehistoryk, wzmianka pośmiertna 50*
- Depowski ks. dr, hist. szt. 35*
- Dequaire Cezar tkacz w Lyonie 159—60
— Jan Chrzc. z Lyonu pracownik fabryki w Grodnie 159
- Detroit (St. Zj. A. P.), zbiór A. Turzańskiego-Kahanowicza, kobierzec może w Polsce robiony 39*—40*
- Dey północznik w Grodnie 152
- Deybel chorąży, rysownik wzorów w Grodnie 153
- Dębno: herb na relikwiarzu krzyża św. w kat. sandomierskiej 11, 12; ród rycerski w w. XV w Sandomierskiem 11, zob. Oleśnicy, Sienna
- Diana na medalu Izabeli Jagiellonki 232
- Diderot 103
- Dimand 38*, 39*
- Dioskoryd rpis w Wiedniu 34*
- Długosz Jan 12, 14, 18; Banderia Prutenorum, ilustr. Durinka 18; relacje o zdobyczy w Brodnicy i Dzierzgonie 12, 13
- Dobiesław z Sienna zob. Sienna
- Dobrzycki Jerzy dr, dyskusja 3*, 16*, 25*, 26*, 45*, 52*
- dobrzyńska ziemia, herb na pieczęciach król. pol. w. XV—XVIII 10
- Dodelowicz Szachno, „żydek słucki“, dostawca materiałów do persjarni 147, 148
- Dominik św., wezw. k. w Turobinie 27, 28
- dominikanie zob. Gidle, Klimontów, Kraków, Lublin, Piotrków, Tuluza, Warszawa
- Donatello 25*; posągi Habakuka i św. Jana Chrzc. na kampanili katedry florenckiej 36*; tradycje w rzeźbach kapł. Zygmuntowskiej 36*
- Donato Bernardino kard., nagr. w S. M. del Popolo w Rzymie 237
- Dorohostajski, *Hippika* (1603), widok k. św. Andrzeja w Krakowie 96
- Dorota św. na obrazie epitafialnym Jana Borka (w. XVI) 41*, 42* i *fig. 16**
- Downarowicz Tadeusz 152
- Draganowski J. R. zegarmistrz warsz. 1 poł. w. XIX 17*
- Drezno 28*; Arch. Państw., plany: pałacu Ossolińskich (Sanguszków, Brühla) w Warszawie 27* i jego przebudowy przez Jaucha 27*, 28*; Gabinet Rycin (Sekundogenitura), plany pa-

- ładu Brühla w Warszawie 29*; pałace: Brühla przy Augustusstr. 28*, hr. Cosel 29*, miejskie 29*; ustawy budowlane w w. XVIII 26*
 Drohojowska zob. Herbut
 Druja, k. bernardynów, dekor. stiukowa 25, 50 52 i fig. 38.
 Drużbin, kościół 24 i stiuki w nim (1630) 40
 Drwęca 14
 Drzewica, persjarnia 192, 193
 Dubiccy Filip i Jan pracownicy i chwilowo dzierżawcy persjarni w Słucku 146—9
 Duch św. w Trójcy św. w ołt. kapł. Tomickiego 237; wezw. k. w Markuszowie 28 i w Lublinie 25, 32, 46, 51, 52
 Dupiney Wincenty Francuz z Lyonu, kierownik i „desinator“ fabr. w Grodnie 109, 150—3, 159
 Dura Europos, synagoga, freski (r. 245—7) 34*
 Durie Piotr z Lublina architekt k. św. Ducha w Markuszowie 26, 28
 Durink Stanisław malarz miniatur w Banderia Prutenorum Długosza (1448) 18*
 „dusze“ używane przy wyrobie pasów 48*
 Dürer Hans malarz w Krakowie 43*, 45*, 46*
 „dybowy kwiat“ (=ornament na wzór brokatu) w pasach 113
 Dypold von Kökeritz zob. Kökeritz
 dyptyki: konsularne: konstantynopoliński 32* i rzymskie 32*, 34*; malowane koloński z w. XIV w Bochołt 6, 7; w Murano 32*, 33*; srebrny z r. 1388 komtura elbląskiego w Malborgu 18; starochrześcijańskie kościelne 31*, 32*; Symmachów i Nikomachów 33*
 „dyby“, „dymy“, materie wyrabiane w Słucku 144
 dywany zob. kobierce
 dywdyki 132
 Dziaduski Jan bp przemyski, nagr. w katedrze w Przemyślu 24*
 Działyński Tytus 43*
 Dzierzgoń, kaplica zamkowa, rzeźby drewniane darowane przez Wł. Jagiellę kolegiacie (katedrze) w Sandomierzu 12, 13, 18, 19, zob. Luder
 Dzierzgowski Mikołaj arcybp gnieźn., nagr. w kat. gnieźn. 24*
 Dzierzkowie właściciele Ulnowa 195
 Edfou zob. Tell Edfou
 Egipt 32*—4*, 50*—1*
 Ekielski Jan inż. arch., *W sprawie genezy architektonicznej kościoła św. Andrzeja w Krakowie*, 44* i fig. 17*—20*; *Krakowski kościół św. Andrzeja w dobie romańskiej* (wspólnie ze Stefanem Świszczowskim), 61—99 i fig. 1—39, 43*, 44*
 Elbląg: dyptyk komtura z r. 1388 w Malborgu (przedtem w Gnieźnie) 18; przynależność do westfalskiego koła Hanzyl 7; złotnicy z końca w. XIV 17*
 Elżbieta bośniacka ż. Ludwika Węgierskiego 10
 — Łokietkówna matka Ludwika Węgierskiego, regentka w Polsce, jej herb na pieczęci 10
 — św. zob. Marburg
 — ż. Kazimierza Jagiellończyka 14
 — ż. Zygmunta Augusta 256 i jej nagr. w Wilnie (Padovano, nie zachowany) 239, 241, 23*
 emalie 3; malarskie z Limoges (w. XVI) 17*—9* i fig. 11*, 12*, zob. Kraków, Muz. Narod.; średniowieczne (w. XIV) na relikwiarzu w tumie w Akwizgranie (*émail de basse taille, Tiefenschmelz*) 4, 5, 16 i fig. 3, 7, 9, na plakietkach w zb. Schnütgena w Kolonii 16, na relikwiarzu krzyża św. w katedrze w Sandomierzu (*émail champlevé, Grubenschmelz*) 2—4, 6, 16 i fig. 1, 2, 4, 5, 8, 10, na kielichu w zb. Spitzera w Paryżu 3, 4, na kielichu w Sigmaringen 16; włoskie 1
 Emilia prowincja Włoch 24*
 d'Este: Hipolit kard. 229; Lionello, medal Pisanelła 232; zbiór w Modenie 229
 Estreicher Karol 219, *Zniszczenie polskich insygniów koronnych*, 3*; *Tryptyk św. Trójcy w katedrze na Wawelu*, 30*; *Czy Jan Maria Padovano był w Rzymie?* (wspólnie z J. Pagaczewskim), 46*; dyskusja 3*, 4*, 35*, 38*, 51*, 52*, 53*
 Etruskowie: geneza 47*; ornamentyka 47*
 Eugeniusz IV papież, nagr. w S. Salvatore in Lauro w Rzymie (Izajasz z Pizy) 235
 Europa: import kobierców z Persji 39*; północna 23; zachodnia: motywy w pasach polskich 210, warsztaty tkackie 104
 Ewa, Stworzenie, scena na misie w M. N. w Krakowie i w k. w Orzeczu (Arys) 7*
 ewangeliści: na krzyżu katedry sandomierskiej, opisanym w inwentarzu z r. 1681 14; płaskorzeźbione medaliony w starej zakrystii katedry florenckiej (Donatello) 36* i w kaplicy Zygmuntońskiej na Wawelu (Berrecci) 35*—8*; „portret“ na miniaturze w Corpus Christi College w Cambridge 34*
 Fabrucci Jan Maria kupiec florencki w Krakowie w w. XVI 225, 23*
 Falke hist. szt. niem. 16
 Felicissimo, grobowiec rzymski z w. III, malowidła 31*
 Felsztyn, k. nagr.: Krzysztofa Herburta († 1557) 243, 244 i fig. 20, 21, 30*; bpa przemyskiego Walentego Herburta († 1572) 30*; skrzyżowanie zasięgów Krakowa i Lwowa w w. XVI 30*

- Ferrari Pompeo architekt włoski w Polsce w w. XVIII 35*
- Fiesole zob. Antonio, Cosini, Guglielmo
- Fijałek Jan prof. dr ks., wzmianka pośmiertna 43*
- FIK, znak na pasie w zb. Potockich w Krzeszowicach 198
- Filip św. i Jakub św., wezw. k. w Krakowie 82
- Filipowicz zob. Osieczkowska
- Filsjean Claude Etienne 174
- S. fabrykant pasów w Kobyłce 161, 163, 164, 166—70, 172, 199, 201, 208, 209, 212, 213; jego pasy w zbiorach: Muz. Czart. w Krakowie 121, 174 i *fig. 5i, 37*, Muz. Narod. w Krakowie 174 i Warszawie 174, Muz. Przem. Art. we Lwowie 174 i *fig. 38* (z papugami), Potockich w Krzeszowicach 117, 174, 175 i *fig. 39* (z herbami Polski i Litwy); znaki na pasach 175
- Firlejowie jako fundatorowie kościołów: Dorota ksieni, przebudowa k. brygidek w Lublinie 33; Gertruda w Markuszowie (1608) 33; Henryk bp, w Czemiernikach i częściowo dominikanów w Lublinie 33; Jan, przebudowa fary w Kazimierzu n. W. (1610—3) 33
- Florencja 23, 251; Bargello, figura św. Łukasza (Niccolo d'Arezzo) 36*; katedra, grób Don Pedra da Toledo wicekróla Neapolu 49*, posąg św. Jana Chrzc. (Benedetto da Rovezzano) 36*; katedry dzwonnica, posągi św. Jana Chrzc., Jeremiasza, Joba i Habakuka (Donatello) oraz Obadii (Rosso) 36*; wota woskowe w kościołach 237; wpływ na rzeźby figuralne w kaplicy Zygmuntońskiej na Wawelu 36*, 37*
- Florian św. na obrazie got. w Raclawicach Olkuskich 15*; wezw. k. w Krakowie 3, 10, 16, 17, 19
- Fogelweder 225
- Folville Ludwik malarz, „dessinator“ w persjarni w Grodnie 153
- Fontana Albin architekt z okolic Como w Kaliszu, odbudowa k. św. Mikołaja (od 1612) 36, 37
- Baltazar stiukator w Krakowie około r. 1700 30*; dekor. k. św. Andrzeja 62
- Fordon na Pomorzu 205
- Franciszek malarz krakowski w. XVI 256
- św., wezw. k. w Comiso (Sycylia) 25*
- franciszkanie zob. Kalisz, Kraków, Krosno, Lublin, Międzyrzec Ostrogski, Piotrków, Zamość
- Francja i Francuzi 154, 161, 213, 44*; architekci w w. XVII w Lublinie 26; grafika jako wzory dla emalii w Limoges 18*; malarstwo miniaturowe w. XIII 3; motywy w pasach Selimanda 184; pasy: eksport do Polski 107, 205, 47*, naśladownictwo Paschalisa 199—201; południowa, archit. got., wpływ na krzyżacką 53*; styl Ludwika XV i XVI 151, 209 (*les turqueries*); tkacze w Polsce 106, 108, 152, 208, 209, 211; warsztaty tkackie w Polsce 103, 108; wzory pasów grodzieńskich 207; zegarmistrz w fabrykach grodzieńskich 159; zob. też Bécu, Berain, Blondel, Boysson, Coudray, Chardin, Dechazelle, Dupiney, Dequaire, Durie, Filsjean, Folville, Inard, Lafay, Laulne, Pillement, Puccy, Raymond, Selimand
- Frankenstein Jan architekt miejski w Krakowie (w. XVI) 256
- Frankfurt 203
- Frauberger hist. szt. niem. 16
- Frączkiewicz Antoni rzeźbiarz w. XVIII 30*
- Friedberg Marian dr, wybór na współprac. Komisji 35*
- Frimmel hist. szt. niem. 46*
- Fritzlar, k. św. Piotra, mszał z w. XIV w B. Krajowej w Kassel 8
- Fryczyński 133
- Fryderyk II król pruski 28*
- Jagiellończyk kardynał 10
- Wilhelm III król pruski, list do cara Aleksandra I w sprawie polskich insygniów koronnych 20*
- Wilhelm IV król pruski 18
- Frynkiel Żyd, dzierżawca fabryki w Słucku 149
- FS znak na pasach 172
- ☞ ☞ znak na pasach Selimanda (Kobyłka) 170, 172, 175, zob. też PJ
- Gabriel archanioł w Zwiastowaniu na relikw. krzyża św. w kat. w Sandomierzu 6
- Gabriello Lorenzo bp, nagr. z r. 1512 dłuta Bregna w oratorium koło Scuola di S. Marco w Wenecji, obecnie w M. Przem. Art. w Wiedniu 24*
- Gadowski Jan „majster perskiej roboty“ w Słucku, przedtem uczeń tkalni w Stanisławowie 132, 136, 146, 208
- Gagini Antonello rzeźbiarz, nagr. hr. Comiso w k. św. Franciszka w Comiso na Sycylii 25*
- Galicja 146, 265, 266, 30*, 50*; zachodnia, kościoły drewniane, badane przez Lepszego 264
- Gamrat Piotr bp krak. i arcybp gnieźn.: nagr. w kat. na Wawelu (Padovano) 227, 234, 238, 251, 260 i *fig. 16—8, 23*, 25**; herb Sulima 256
- Garbi Dominik malarz 151
- Garibaldi zob. Genua, palazzo Lascaris
- Garnot Saint Fare J. archeolog 50*
- Gaudino Ant., nagr. w k. S. Chiara w Neapolu (Marigliano) 49*
- Gawel Antoni dr, geolog 97
- Gąsiorowski Stanisław prof. dr, *Kultura materialna a sztuka wobec systematyki kultury materialnej*, 20*; dyskusja 34*, 47*, 48*, 50*, 51*, 52*

- Gdańsk 145, 148, 240, 241; eksport jedwabiu i nici do Słucka i Grodna 145, 159; k. Mariacki, związek z Tulużą (k. *des Jacobins*) 53*; pasy i ich fabrykanci 108, 203—5, 208 i *fig. 56, 57*, zob. też Besz, Salzhüder; przynależność do westfalskiego koła Hanzy 17; stosunki handlowe z Kazimierzem n. W. 28; zegarmistrz Segnitz Michał 17*; zob. też Mayer, Neudorf, Schmid
- Genesis, kodeks miniat. w Wiedniu 34*
- Genua: k. S. Carlo, dekor. przedsionka 54; palazzo Lascaris (via Garibaldi 3), dekoracja (archit. Alessi, 1581) 54
- geografia sztuki w Polsce (granice zasięgów środowisk artystycznych) 30*
- Georgenberg zob. Goslar
- Georgius zob. Jerzy
- Germain św., wezw. k. w Paryżu 3
- Germania, płaskorzeźby rzymskie z legendą o Mitrze (np. Hedderheim) 32*; Germanów ojczyzna 47*
- Gertner Lazarus von Ulm malarz obrazu późnogot. Zaśnięcie M. Boskiej w Łękach Górnych 13*
- Ghiberti Lorenzo, posąg św. Stefana na Or San Michele we Florencji 36*
- Gidle, k. dominikanów, dekor. stiukowa 25, 52 „giobek“, motyw ornam. na pasach pol. 112, 113
- Giulio Romano malarz w. XVI 45
- Glogier Hanusz złotnik krakowski w. XV 1, 10 „głowy“ (tj. końce pasa) 102, 103, 106, 113, 115, 116, 210
- Gniezno, katedra: dyptyczek srebrny komtura elbląskiego z r. 1388, obecnie w Malborgu 18; krzyż z daru kard. Fryderyka Jag. 10 i drugi z daru arcybpa Jakuba z Sienna (1473—80) 17, 18 i *fig. 11*; nagrobek arcybpa Mikołaja Dzierzgowskiego 24* i Andrzeja Krzyckiego 23*, 25*
- gobeliny Radziwiłłowskie 132
- Godlewski Michał bp, prof. dr, *Nieznany portret Aleksandra I przez Bacciarellego*, 20* i *fig. 14**
- z Gołańczy Maciej († 1368), insygnia biskupie z grobu we Włocławku 43*
- Gołąb, k. (1628—36), wpływy holenderskie 30, 33
- Gorlice, powiat, zabytki malarstwa gotyckiego 15*
- Goslar: katedra romańska 44* i *fig. 19**; kościół romański na Górze św. Jerzego (Georgenberg) 44* i *fig. 17**; Neuwerkkirche 44*
- Gotlandia, k. dwunawowe 52*; zob. też Roma, Visby
- Gotsche, kolekcja, obraz H. Dürera (?) 46*
- gotyk: architektura: francuska połudn. (Tuluza), wpływ na krzyżacką 53*; Kazimierz n. W., fara, pozostałość gotyku w murach 28—30; Kraków, k. i kl. św. Andrzeja, dodatki got. 62, 72—3, 78, 82, 85, 93, 96, k. św. Barbary 53*; krzyżacka 53*; Niepołomice, k. z w. XIV 52*, 53*; późny gotyk w archit. miejskiej Europy zach. 23, przebudowy k. got. w w. XVII 32; typ got.-renesansowy k. w Polsce 25; emalie zob. emalie średniowieczne; malarstwo got. późne w Polsce (zwłaszcza środowisko krakowskie) 7*—16* i *fig. 4*—10**; zob. też Bodzentyn, Brixen, Chodów, Czchów, Darmstadt, Durink, Fritzlär, Gorlice, Grossgmain, Grybów, Kasina W., Koblencja, Kolonia (katedra, stalle, k. św. Andrzeja), Konstancja, Kraków (katedra, k. św. Katarzyny, Muz. Narod.), Kruslowa Wyżna, Libusza, malarstwo, Malborg, Maria Matka Boska (Zaśnięcie), Mszana Dolna, Ołpiń, Porąbka Uszewska, Raclawice Olkuskie, Rychnów, Tarnów (Muz. Diec.), Wójtowa; rzeźba zob. Huber, Kraków (kamienica Hetmańska, katedra, tryptyk św. Trójcy, k. Wniebowz. N. M. P., olt. gł.), Stwosz Stanisław i Wit; tkaniny późnogot. 48*; tradycje got. w archit. renes. pol. 23, 24, 29, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 48, w dekoracji stiukowej renes. angielskiej 55 i polskiej 56, w malarstwie renes. 43*; złotnictwo: barok gotycki 10; elbląskie w. XIV 18; krakowskie 9—10, zob. Glogier, Pipetata; kolońskie zob. Kolonia (k. św. Kolumby, emaliarstwo) nadreńskie zob. Akwizgran, Nadrenia, Sandomierz; polskie 9, 10, 17; tradycje romanizmu 3; zob. też Gniezno (katedra) Kraków (k. św. Floriana) Marburg, Paryż (kol. Spitzera) Sigmaringen, Toruń (k. św. Jakuba), złotnictwo
- Grabowski Ambroży 225
- Grado Gianfrancesco da zob. Agrate
- grafika włoska, francuska i niemiecka jako wzory dla emalii w Limoges w w. XVI 18*; zob. Dahlberg, Jonghe, Laulne, Lauro, Merian, Rizzi-Zanoni, Vischer, Vredeman
- Granada 49*
- greccy kupcy we Lwowie i Zamościu 33
- Grecja starożytna 31*, 33*, 34*, 52*; malarze i rzeźbiarze, stanowisko społeczne 21*, 22*; grecko-koptojskie podłoże art. 34*; tradycje w kodeksach miniat. watyk. (lat. 1267—1270) 51*
- Grodecki Roman prof. dr, dyskusja 53*
- Grodno, fabryki Tyzenhauzowskie: pasów (persjarnia) 106, 107, 109, 150—61, 164—8, 176, 183, 184, 188, 190, 192, 206, 208, archiwalia do niej 102, 150—4, 157, 159, 160, jej początki przed r. 1766 (typ wschodni) 151, rola Tyzenhauza i Dupineya 151, jej upadek 160 jej wyroby 204, ich rodzaje i nazwy 153—7, skala barw 157, sprzedaż w firmie Nolt-

- meyer i Müller 159, Wschód i Zachód w ich ornamentacji 151, 153—4 i *fig. 6e*, 23—6, zob. też Kraków (Muz. Czart. i Narod.), Nieśwież (zb. Ord. Radziwiłłowskiej); fabryka szlaczeków 157; fabryka tkanin jedwabnych 109, 151, 157, 159, 207; fabryka „włoska” 160; fabryk tych skład osobowy 152, pracownicy: celsytor, filator, lustrator, farbiarz 159, tkacze i „deseniści” z Lyonu 152, 209; fabryki grodzieńskie źródłem gustu francuskiego 209; k. brygidek (1642) 35
- Grossgmain, k. paraf., obraz Zaśnięcie M. B. z r. 1499 12*
- Grotkowski Stan., wierzyciel Padovana 223
- Grottger Artur, cykl Warszawa II, artykuł L. Pińskiego 267
- Grunwald zwycięstwo nad Krzyżakami w r. 1410 12, 13, 15, 18; chorągwie zdobyte 18, zob. też Durink; pamiątki zwycięstwa zob. Kraków (katedra i k. św. Floriana), Długosz, Gniezno (Malborg), Sandomierz; prorocstwo św. Brygidy 43*
- Grybów, powiat dawny, zabytki malarstwa got. 15*
- Gucci Santi rzeźbiarz i architekt włoski w Polsce w 2 poł. w. XVI 251, 3*, 24*, jego udział w rozbudowie zamku w Łobzowie 24*
- Guglielmo da Fiesole rzeźbiarz włoski w Krakowie w w. XVI 37*
- Guichard hist. szt. franc. 38*
- Güngenmus Franciszek zegarmistrz nadworny Stanisława Augusta 17*
- Güstrow (Meklemburgia), zamek z lat 1558—65, dekoracja stiukowa Pahrów 57
- Gutowski Andrzej z Galicji „metr” fabryki perskiej w Słucku „wiążący kwiaty” 146, 147
- Habakuk, posąg Donatella na kampanili katedry we Florencji 36*
- Habsburgów herb na kapł. Świętokrzyskiej na Wawelu 256
- Hadrian VI papież, nagr. w Rzymie 24*
- hafeciarze, cech w Poznaniu (1489) 21*
- Halberstadt, kolegiata św. Piotra i Pawła 44*
- hałajowe pasy ze szlakami, w gwiazdy i muszki 212
- Hamburg zob. Wolsin
- Handelsman Marceli prof. dr, historyk 102
- Hanza, koło westfalskie, przynależność Gdańska, Torunia, Elbląga, Brunsbergi i innych miast krzyżackich 17
- Heddernheim, płaskorzeźba z legendą o Mitrze 32*
- Heisler, Sas, pracownik, fabr. jedw. w Grodnie 152
- Helbing antykwarz, misa z w. XVI z Ofiarowaniem Izaaka 7*
- hellenistyczne: miasta 34*; płaskorzeźby iluzjonistyczne 32*; sztuka 117
- Henryk VII cesarz 7—8
- Henryk VIII król angielski 55
- heraldyka 10, 11, zob. też herby
- z Heratu wzór perski na pasach polskich 115, 185 i *fig. 47*
- Herbert Jan i Katarzyna z Drohojowskich 243, ich synek Krzysztof, nagr. w Felsztynie (Padovano) 243—4 i *fig. 20, 21*
- herby: Abdank 11; Andegawenów 10; Baranek (Paschalisa) 179, 215; Ciołek (bpa Maciejewskiego) 247; Czartoryskich (Pogoń) 38*; Dębno Oleśnickich na stopie relikwiarza kat. sandom. 11, 12; dobrzyńskiej ziemi na pieczęciach król. pol. w. XV—XVIII 10; Habsburgów na kapł. Świętokrzyskiej na Wawelu 256; Jagiellonów (podwójny krzyż) na rel. kat. sandom. 10—2; Jana Kazimierza w oknach kat. krak. 26*; kapituły krak. na wieży Zygmuntońskiej 256; Korwin Krasieńskich 194; Leliwa na nagr. Tarnowskich w Tarnowie 251, 254; Litwy (Pogoń) na pasach z Kobyłki 117, 174 i *fig. 39*, na pieczęciach 10 i na rel. kat. sandom. 10—2; Łódzia bpa Tomickiego w jego kapł. na Wawelu 234; Odrowąż Szydłowieckich na nagr. Tarnowskich w Tarnowie 254; Pobóg Ruszkowskich 38; Polski (Orzeł) na medalu Zygmunta Starego 231 i *fig. 3*, na nagr. Kazimierza Jag. 231, na kapł. Świętokrzyskiej 256, na pasach z Kobyłki 117, 174, 175, na pieczęciach 10, na rel. kat. sandom. 10—2; polskich ziem na pieczęciach i na sklepieniu sali w kamienicy Hetmańskiej 10; Poraj Zbudzkich 11*; Radwan bpa Zebrzydowskiego na wieży Zygmuntońskiej 256; ruskiej ziemi na pieczęciach 10; Samson Masłowski 185; sandomierskiej ziemi na pieczęciach 10, 11, na rel. kat. sandom. 10—2; sieradzkiej ziemi tamże 10; Sulima bpa Gamrata na kapł. Świętokrzyskiej 256; Topór Tenczyńskich na nagr. Tarnowskiej w Tarnowie 251; bpa Trzebieckiego w oknach kat. krak. 26*; Wąż J. Borka 41*, 42*; Węgier 10; Wielkopolski na pieczęciach i rel. kat. sandom. 10; Zadora St. Borka 42*
- Herkules i Omfalia, płaskorzeźba z w. II w Neapolu 32*
- Hieronim św., obraz w M. N. w Krakowie (przypisywany H. Dürerowi) 45*, 46* i w Wenecji (przypisywany H. Dürerowi) 46*
- Hildesheim, chrzcielnica, Uczta u Szymona 4
- Hirszowicz Kalman handlarz jedwabiu w Wilnie 147
- Holandia: stiukator A. Watz w Szwecji 57; stiukowa dekor. pod wpl. techniki metalowej 55, 56, 58; typ holend. dekoracji w Go-

- łębiu (1628—36) 30, w Kazimierzu n. W. 28, 30 i w Kalwarii Zebrzyd. 55; wpływ na archit. w Kazimierzu n. W. 28 i w Niemczech 43
- Horońnica k. Grodna 151, 153
- Horki 147, 148
- Hornung Zbigniew dr, *Jan Maria zwany il Mosca albo Padovano. Próba charakterystyki*, 23*—5*; *Plastyka figuralna mauzoleum króla Zygmunta I w katedrze krakowskiej*, 35*—6*; dyskusja 25*, 37*, 38*
- Horowitz Leopold portrecista w Wiedniu, kobie rzeź. tzw. polski 40*
- Hrozów 149
- Huber Jorg rzeźbiarz krak. w. XV—XVI 4*
- Husarski Wacław mal., hist. szt. 102, 125
- Ignacy św., wezw. k. w Landshut 43
- ikony ruskie, wpływ na rokokową rzeźbę lwowską 30*
- Iliada, ilustracje: miniatury w Ambrozjanie 34*; rzeźbione tablice kamienne 31*
- Iłżeckie zob. Błaziny
- Inard Jan Ludwik, Francuz, kierownik fabr. jedw. i perskiej w Grodnie 151, 152
- Kamila ż. Jana Ludwika 152
- Indie, import kobierców z Persji 39*
- Innsbruck, nagr. ces. Maksymiliana 49*
- Iran, reliefy skalne 32*
- Ispahan (Persja), oblężenie w r. 1722 39*
- Itala, kodeks miniaturowy 34*
- Italowie, ojczyzna 47*
- Iwanowski Antoni kierownik archiwum w Nieświeżu 132
- Iwaszkiewiczowie Andrzej i Paschalis pracownicy persjarni w Słucku 147
- Izaak, Ofiarowanie, scena na misie mosiężnej z w. XVI w antykwariacie Helbinga 7*
- Izabela Jagiellonka c. Zygm. I, medal Padovana 231, 232 i fig. 8, 9
- królowa aragońska 49*
- wdowa po Rajmundzie da Cordona, wicekrólu Neapolu 49*
- Izajasz z Pizy, nagr. pap. Eugeniusza IV w k. S. Salvatore in Lauro w Rzymie 235
- Jabłonna, archiwum Potockich, materiały do fabrykacji pasów 159, 165, 174
- Jacek św., Matka Boska Jackowa 43*
- Jadwiga królowa polska, c. Ludwika Węg. 10
- Jagiellonowie 23; herb na relikwiarzu krzyża św. w Sandomierzu 10—2, zob. też Anna Jag., Izabela Jag., Jan Olbracht, Kazimierz Jag., Władysław Jagiełło, Zygmunt August, Zygmunt Stary
- Jagiełło zob. Władysław Jagiełło
- Jakub lapicida zajęty przy budowie k. św. Wiktora w Xanten i jego pobyt w Prusach (1360—1) 17
- patriarcha biblijny, Historia, arasy J. van Zeunena w katedrze na Wawelu i w Zb. Państw. w Wiedniu 29*
- św., wezw. k.: w Neapolu (S. Giacomo degli Spagnuoli) 49*, w Sandomierzu 51, 52, w Toruniu 17
- i Filip św., wezw. k. w Krakowie 82
- Jakubowicz zob. Paschalis
- Jakubowiczów rodzina 180
- Jan Kazimierz kr. pol., krążki z herbami w oknach kat. krak. 26*
- Olbracht kr. pol., kapł. i nagr. w kat. krak. 4*, 22*
- III Sobieski kr. pol. 42, zob. też Lwów, Muz. Jana III
- III Waza kr. szwedzki 57
- z Soest burmistrz Torunia († 1361) 17
- św.: w kodeksach watyk. z w. XI 51*; wezw. k. w Brixen 8
- i Paweł św., wezw. k. w Wenecji 237, 251
- św. Apostoł i Ewangelista: w scenie Ukrzyżowania na relikw. z w. XIV w kat. sandom. 4 i fig. 8; w scenie Zaśnięcia M. B. na obr. got. w Bodzentynie 14*, w Chodowie 15*, w ołtarzu Mariackim W. Stwosza w Krakowie 13*, w Mszanie Dolnej 7*, 10*, 13*—5*, w Warszawie (M. N.) 15*
- św. Chrzyciel 142, posąg w kat. florenckiej (B. da Rovezzano) 36* i na jej dzwonnicy (Donatello) 36*
- i Bartłomiej św., wezw. k. w Kazimierzu n. W. 24
- św. Jałmużnik, obraz got. w Raclawicach Olkuskich 15* i fig. 13*; poliptyk z k. św. Katarzyny w M. Nar. w Krakowie 15*, 16*
- Janowicz Wit 135
- Jarosław, jarmarki, sprzedaż pasów 198
- Jarzębski, *Gościńiec albo opisanie Warszawy* (1643), 26*
- Jasieński Feliks zob. Kraków, M. Narod., oddz. F. J.
- Jauch J. D. architekt, plany warsz. pałacu Sanguszków (Brühla) w Arch. Państw. w Dreźnie 27*, 28*
- Jaworów, k. paraf., dekor. stiukowa renes. 49
- Jeleniec (w Łukowskim), k. paraf. (1747) 42
- Jelski Aleksander autor w, XIX 102, 131, 132, 140, 150
- Jena, bitwa (1806) 15
- Jeremiasz, posąg Donatella na dzwonnicy kat. florenckiej 36*
- Jerozolima Nowa 32*

- Jerzy (Georgius) architekt kościołów w Złoczewie 37, 38
 — św.: Góra (Georgenberg), zob. Goslar; malowidło w prezb. k. w Niepołomicach 52*; wezw. k. Bocholt 7
 jezuici, działalność budowlana 23; zob. też Kalisz, Kraków (k. św. Barbary), Warszawa
 Jędrzejewicz, magazyn towarów modnych w Warszawie (w. XVIII) 198
 Joachim św., Spotkanie ze św. Anną na obrazie w Muz. Diec. we Włocławku 16*
 Job, posąg Donatella na dzwonnicy kat. florenckiej 36*
 Jonghe de, widok Krakowa, podobizna Łobzowa 3*
 Jourdain J. P. archeolog 50*
 Jozue i Kosmas, rpis w B. Watykańskiej 34*
 Józef z Arymatei w Zdjęciu z krzyża na relikwiarzu krzyża św. w katedrze sandomierskiej 4 i *fig. 10*
 Judasza pocałunek, plakietka emaliowana w zb. Schnütgena w Kolonii 16
- Kahanowicz ob. Turzański
 Kair, moszeja Ibn Tulun, dekoracja 112
 Kajfasza dom, kapł. w Kalwarii Zebrzydowskiej, stiuki 55
 kalendarz z r. 354 33*, 34*
 Kaliskie 35—9; dekor. stiukowa 40, 52, 55, 57, 58
 Kalisz: k. franciszkanów, dekor. stiukowa 53; k. jezuitów (1587—95) 36; k. św. Mikołaja, dekor. stiukowa 53, pożar (1609) i odbudowa przez Albina Fontanę 37; typ kościoła renes. 34, 35, 36, 40—3, 50 i jego dekor. stiukowa 44—58
 Kallimach, płyta nagrobna u dominikanów w Krakowie 4*
 Kalmar (Szwecja), zamek, wewnątrz kaplicy 57 i *fig. 58*
 Kalwaria, kapł. przy k. św. Andrzeja w Krakowie 82, 84
 — Zebrzydowska: kaplice: Ogrojec 56, Dom Kajfasza, Ogrojec i Ratusz Piłata, dekor. stiukowa typu holenderskiego 55 i *fig. 55*; klasztor bernardynów, dekor. stiukowa *fig. 56*
 Kamieniecki Jan († 1560), nagr. w k. franciszkanów w Krośnie (Padovano) 227, 251—4 i *fig. 41, 42, 24**, 30*
 Kamiński chorąży 133
 Kanczyło Dominik pracownik persjarni w Słucku 146, 147
 kanonicy regularni zob. Wąglczew
 Kantorowicz kupiec Żyd w Słucku 148
 kapituły krak. herb na wieży Zygmuntońskiej 256
 Karakalla 33*
 Karassek Paweł *oconomus* k. św. Mikołaja w Kaliszu (1609) 37
- „karkany“, nadworne warsztaty kobierne w Persji 39*
 karmelici zob. Kraków, Lublin
 Karol Robert kr. weg. 10
 — św., wezw. k. w Genui 54
 „karpiołuska“, motyw pasów z Kobyłki 170
 „karumfil“, kwiat gwoździka, motyw pasów słuckich i stanisławowskich 138, 143, 208
 Karwasińska J. dr, archiwariuszka 35*
 Kasina Wielka, k., epitafium mal. z r. 1514 w Muz. Diec. w Tarnowie 15*
 Kassel, B. Kraj., mszał z w. XIV z k. św. Piotra w Fritzlar 8
 Kaszan, kobierce zamówione w l. 1601—2 przez Zygmunta III, obecnie w Monachium 39*
 Katalonia zob. Bellpuig
 Katarzyna św.: na nagr. Gamrata 238; wezw. k. w Krakowie 15* i w Szczepreszynie 32, 35, 38, 39, 40, 51, 52, 54
 Kazimierz Dolny zob. Kazimierz nad Wisłą
 — Jagiellończyk kr. pol. 10, 11; nagr. dłuta Wita Stwosza w kat. na Wawelu 231, 4*
 — koło Krakowa 185, 189
 — nad Wisłą 29, 34; architektura renes. pod wpł. holendersko-hanzeatyckim 28; kamienice renes. (Celejowska, Pod św. Mikołajem i św. Krzysztofem) 33; k. św. Anny (1671) 42; fara św. Jana Chrzc. i Bartłomieja 24, 30, 32, 33, 40, 41 i *fig. 1—3, 17, 21, 32*, jej dekor. stiukowa 49, 50, 51 i *fig. 2, 17, 21, 32*, jej przebudowa (1589) 28 i rozbudowa (1610—3) 29, jej szczyt wschodni o motywach holenderskich 28; stosunki handlowe z Gdańskiem 28; typ kościoła miarodajny w Lubelszczyźnie 31
 — Wielki król polski 52*, 53*; ofiarodawca kielicha do k. w Stopnicy 6
 Kielce: dekor. stiukowa 52; k. św. Trójcy (ok. 1620) 34
 Kielecczyzna 16*
 kielich zob. Paryż (kol. Spitzera), Sigmaringen, Stopnica
 Kieszkowski Witold mgr 225; *Dzieje budowy zamku królewskiego w Łobzowie*, 3*
 kilimy obrzędowe perskie 40*
 Kiszpork zob. Dzierżoń
 Kitowicz 200
 Klara św.: Adoracja, malowidło ścienne w pokoiku nad kruchtą k. św. Andrzeja w Krakowie 82; wezw. k. w Neapolu (S. Chiara) 49*
 klasycyzm Ludwika XVI w ornamentyce pasów pol. 116
 Kleczkowski Adam prof. dr, dyskusja 47*
 Klemens św., wezw. k. w Rzymie 237
 Kleparz 185, 189

- Klimontów, k. i kl. dominikanów 24, 25 i *fig. 19, 34*, jego dekoracja stiukowa 49, 50, 52
- Kniprode Winrich von 17
- Knöbel Jan Fryderyk architekt pałacu Brühla w Warszawie 28*, 29*
- Knöffel J. Chr. architekt pałacu Brühla przy Augustusstrasse w Dreźnie 28*
- Knöffler Gotfryd rzeźbiarz rzeźb w pałacu hr. Cosel w Dreźnie i (domniemany) rzeźb w pałacu Brühla w Warszawie 29*
- kobierce: perskie 48*, import do Polski 39*, tzw. polskie 38—40*; może polskiej roboty w zb. A. Turzańskiego-Kahanowicza w Detroit 39*—40*; Radziwiłłowski 132; wschodnie 112; Zygmunta Augusta 29*
- kobiernictwo polskie w Brodach i Słucku 40*, protektor jego hetm. Józef Potocki 123
- Koblencja: Archiwum Państwowe, brewiarz środkoworeński z w. XIV arcybpa trewirskiego Baldwina 7—8; siedziba Krzyżaków 17
- Kobyłańska dolina 97
- Kobyłka: pasy 110, 172, 180: farfurkowe“ 130, Filsjeana 170, z h. Polskii i Litwy 174 i *fig. 39*, z papugą 174 i *fig. 38*, w Muz. Czart. w Krakowie 121, 172 i *fig. 4b, 5i, 6f, 37*, w Muz. Narod. w Warszawie 170, 172 i *fig. 28*, w Muz. Przem. Art. we Lwowie 170 i *fig. 29, 30*, Selimanda (☐ ∞) 172 i *fig. 31—6*, ich różnica od koreckich Selimanda 182, wartość art. 207, wpływ Wschodu i Zachodu 172; persjarnia 107, 108, 115, 124, 160—70, 172, 174, 176, 179, 180, 181, 183, 185, 190, 192, 207—9, 212, 213, nabycie warsztatów w Grodnie 161, szkoła tkaczy dla innych persjarni 169, wydzierżawienie przez Unruga Selimandowi i Filsjeanowi 162, znaki 170, 175
- Kodeń, dekor. stiukowa 52
- Kolasiński W., kolekcja (rozproszona) 16*
- Kolonia 16; katedra, stalle z malowidłami (po r. 1322) 6, 16, 17; k. św. Andrzeja, malowidło ściennie z w. XIV 6; k. św. Kolumby, krzyż procesyjny z w. XV 16; k. św. Kuniberta, mszał z w. XIV (obecnie w B. Kraj. w Darmstademie) 6; k. św. Seweryna, mszał z w. XIV (obecnie w B. Kraj. w Darmstademie) 6; emalierstwo, plakietki ze scenami z Męki Pańskiej w zb. Schnütgena 16; malarstwo (w. XIV) zob. Bochołt; stosunki artystyczne z Malborgiem 17; wpływ na malowidła ściennie z r. 1344 w zamku górnym w Malborgu 17; zbiór Schnütgena zob. wyżej pod emalierstwo; złotnictwo, kielich z w. XIV w Sigmaringen 16
- Kolumba św., wezw. k. w Kolonii 16
- Kołaczkowski autor w. XIX 194, 195, 196
- Komornicki Stefan S. doc. dr 35*; dyskusja 6*, 19*, 21*, 36*, 37*, 40*, 45*, 47*, 52*, 53*; wybór na kandydata do Kom. nagrody im. Barczewskiego 50*
- Komorniki, k., stiuki (1631) 40
- Konarski Adam bp poznań., nagr. Canavesiego w kat. poznań. 254
- Konarski Jan bp krak. 43*; fundator tryptyku w Bodzentynie 14*; nagrobek w kat. na Wawelu 24*
- Konieczpolscy w Brodach, protektorzy tkactwa art. 124
- Konstancja, k. (*Münsterkirche*), Ukrzyżowanie, malowidło z r. 1348 8
- św. (S. Costanza), wezw. k. w Rzymie 44, 46
- Konstantynopol: dyptyki konsularne 32*, 34*; zasłona z w. VI 31*
- Końskowola, k. św. Anny (1613) i jego dekoracja stiukowa 29, 49 i *fig. 4, 29*
- Kopara Jan uczeń Padovana 225
- Kopera Feliks prof. dr 264, 35*; *Jan Maria Padovano* 219—62 i *fig. 1—46, 22**; dyskusja 4*, 25*; przewodnictwo w zastępstwie 4*, 43*
- koptyjskie: rzeźby z kości słoniowej 34*; sztuka 32*, 33*, tkaniny 31*; koptyjsko-greckie podłoże 34*
- Korona (Polska), herb: na pasach Filsjeana 117, 174, 175, na pieczęciach król. w. XV—XVIII 10 i na relikw. sandomierskim 10—2
- Korsak marszałek 148
- Korwin herb Krasieńskich 194
- Korzec (na Wołyniu): pasy roboty Selimanda 183, 196, 204, różnice od Kobyłki, Lipkowa i Warszawy 182, wzór dla Masłowskiego 185, w zbiorze Kraszewskiego 181 i w zbiorze Potockich w Krzeszowicach 181, 182, 144 i *fig. 7i*, może korecki z wiatraczkiem w krak. M. N. 182—3 i *fig. 45*, znaki na nich 111, 183; persjarnia Czartoryskich (Selimand) 161, 181, 183, 208, 209
- Korzenna, k. tryptyk got. w M. N. w Krakowie 15*
- Kosmas zob. Jozue
- kostiumów części: kamizelki, mentyki, tałmany, suknie parterowe (=spodnie) 131
- Kostka Leon, zbieracz krakowski 17*
- kościół zob. Akwizgran, Biecz, Bielica, Bochołt, Bodzentyn, Bolimów, Bolonia, Brixen, Brochów, Brok, Buczacz, Chodów, Chojne, Ciekryn, Czarńca, Czemierniki, Częstochowa, Druja, Drużbin, Felsztyn, Florencja, Fritzlar, Genua, Gidle, Gniezno, Gołąb, Goslar, Gotlandia, Grodno, Grossgmain, Halberstadt, Jaworów, Jeleniec, Kalwaria Zebrzydowska, Kalisz, Kasina W., Kazimierz n. W., Kielce, Klimontów, Kolonia, Komorniki, Konstancja, Końskowola,

- Korzenna, Königslutter, Kraków, Kralovice, Krosno, Krużłowa, Książnice W., Lesko, Leżajsk, Libusza, Lublin, Luborzycza, Lwów, Łęki Górne, Łowicz, Łuków, Łysa Góra, Mantua, Markuszów, Międzyrzec Ostrogski, Modlnica, Mokrusko, Monachium, Mszana Dolna, Neapol, Niepołomice, Olkusz, Olpiny, Ołyka, Opalenica, Padwa, Parma, Paryż, Pelplin, Petersburg, Pilica, Pińczów, Piotrków, Porąbka Uszewska, Poznań, Praga, Przemyśl, Pułtusk, Raclawice, Olkuskie, Radeckznica, Radłów, Radzyń, Reggio, Roma, Rybitwy, Rychnów, Rzgów, Rzym, Sandomierz, Sienno, Sjena, Skrzynno, Słuck, Sokal, Staniątki, Stary Wiśnicz, Stolpce, Stopnica, Szamotuły, Szaniec, Szczepreszyn, Szczepanów, Szydłowiec, Tarczek, Tarnawa, Tarnów, Toruń, Treviso, Trzeiana, Tuchów, Tuluza, Turobin, Tymowa, Uchanie, Uniejów, Visby, Volterra, Warszawa, Warta, Wąglezew, Wechselburg, Wejherowo, Wenecja, Wieliczka, Wilno, Wimpfen, Wiszniew, Wiślica, Włocławek, Wójtowa, Xanten, Zadzim, Zamość, Zborówek, Zbylitowska Góra, Złoczew, Żyrowice
- Kośmice Wielkie 97
- Kowalski Tadeusz prof. dr 102, 112; dyskusja 40*
kozacy 147, 175
- Kozicki Władysław prof. dr, wzmianka pośmiertna 26*
- Kozienice zob. Oleksów
- Kórnik, zamek, epitafium Jana Borka z katedry na Wawelu, obraz z w. XVI 41*—3* i *fig. 16**
- Kökeritz Dypold von, rycerz krzyżacki (1410) 18
- Königslutter koło Brunszwiku, k. benedykt. 44*
- Kraków 25, 37, 53, 97, 185, 189, 240, 254, 263, 264, 7*, 43*; Arch. Aktów Dawnych: materiały do fabryk pasów Chmielewskiego, Masłowskiego, Puciłowskiego, Trojanowskiego 185—8, materiały do Padovana 223—5, 244, plan z w. XIX 82, zegar z poł. w. XVIII roboty Lichty'ego 16*, 17*; Arch. Kapituły Metrop.: Banderia Prutenorum Długosza z ilustr. St. Durinka (1448) 18, Biblia z r. 1321 pisana przez Ralbanusa dla Ludera ks. brunszwickiego i komtura kiszporskiego (dar Wł. Jagiełły) 19, materiały do Padovana 256; Arch. Państw., materiały do Padovana 225; Barbakan i Brama Floriańska 266; Bibl. Jagiell., kodeks B. Behema i Ciołka 41*; cech zegarmistrzów i ślusarzy (rozdzielony w r. 1797) 17*; cmentarze k. św. Piotra na Garbarach, śś. Filipa i Jakuba, generalny 82; dekor renes. 46, 48, 49, 57; domy Padovana, Ciniego i M. Castiglione koło Bramy św. Mikołaja 223; fabryki pasów 184—98, 206—9, 47*, 48*, Belicy 190, Chmielewskiego 187—90, Masłowskiego 169, 184—6, 190, 191, Puciłowskiego 187, 188, 190, Sztumera 187, 190, Trojanowskiego 186, 187, zob. też pod tymi nazwiskami; handel pasów Paschalisa 199; insygnia koronne polskie 20*; kamienica Hetmańska, sala z w. XIV, herby ziem polskich 10; katedra: Banderia Prutenorum Długosza 18, Biblia z daru Wł. Jagiełły 13, chorągwie krzyżackie spod Grunwaldu 18, cyborium Padovana (nie zachowane) 233, 23*, epitafium malowane Jana Borka (w. XVI, obecnie w Kórniku) 41*—3* i *fig. 16**; kaplice: Maciejowskiego, witraże 248, zob. też niżej pod nagrobki, Świętokrzyska, herby roboty Padovana 256, zob. też niżej pod tryptyk, Tomickiego, architektura (Berrecci) 234, ołtarz św. Trójcy (Padovano) 237, zob. też niżej pod nagrobki, Zygmuntowska: dekoracja kopuły i groteski 46, 235, medaliony ewangelistów (Berrecci) i Dawida i Salomona 35*—8*, ołtarz srebrny, malowidła Jerzego Pencza 43*, prototyp kaplic polskich w. XVI i XVIII 40, 41, posągi (sprawa autorstwa) 35*—8* i kontrakt o ich (i medalionów oraz figury króla) wykonanie 35*, 37*, wpływy padewskie, niemieckie, florenckie (Donatello) 36*, zob. też pod nagrobki; krypta św. Leonarda 88, 94; nagrobki: P. Boratyńskiego 22*, bpa Chońskiego 23*, bpa Gamrata 227, 234, 238, 251, 260 i *fig. 16—8, 23*, 25**, Jana Olbrachta 4*, 22*, Kazimierza Jagiell. (Stwosz) 4*, stylizacja orła na nim 231, bpa J. Konarskiego 24*, bpa S. Maciejowskiego 247—52, 254, 260, 261 i *fig. 34—7*, bpa Tomickiego 227, 234—8, 243, 245, 249, 251, 252, 260 i *fig. 12—5, 23*, 25**, Madonna w nim 245, 251, 252 i *fig. 15*, Zyg. Augusta 23*—5*, Zyg. Starego (z figurą Padovana) 227—9, 232, 234, 235, 260, 261 i *fig. 1, 23*—5*, 49**; ołtarz srebrny fund. Zyg. I (nie zachowany) 41; roboty wr. 1545 258; Speculum humanae salvationis Wincentego z Beauvais, rpis z Brodnicy, darowany przez Wł. Jagiełłę (nie zachowany) 12, 13, 18; tryptyk św. Trójcy (1467) 30*; wieża Zygmuntowska, herby roboty Padovana 256; witraże z h. bpa Trzebickiego 26*, zob. też kapl. Maciejowskiego; wotum Tomickiego u grobu św. Stanisława 237; klasztory: dominikanów, kodeksy miniaturowe (badania Lepszego) 264, nagr. R. M. Ocieskiego (Padovano) 242—4 i *fig. 19, 23**, karmelitów na Piasku, kodeksy miniaturowe (badania Lepszego) 264, klarysek przy k. św. Andrzeja 72—4, misjonarzy, obrazy wotywnne 43*; k. św. Agnieszki, dekor. sti-

kowa w. XVII) 48; k. św. Andrzeja 61—99 i *fig. 1—39, 43*—5** i *fig. 18*, 20**, materiały budowlane 97, otoczenie przed r. 1844 82, widok dawny w *Hippice* Dorohostajskiego (1603) i na rycinie Vischera-Meriana (1619) 96, topografia pierwotna 76, 78, 79, 82, 84, związek z romanizmem saskim 96, 44* i *fig. 17*—20**; k. św. Barbary, niegdys dwunawowy 52*, dom jezuitów, obrazy wotywyne 43*; k. bernardynów, dekor. stiuk. (w. XVII) 48; k. dominikanów, nagr. Kallimacha 4* i R. M. Ocieskiego 242—4 i *fig. 19, 23**; k. św. Floriana: pacyfikał z końca w. XV 10, relikwiarz komt. H. de Bode z r. 1365 (grunwaldzki) 3, 16, 17, 19; k. franciszkanów: nagr. Borków (Eufemii † 1370 i innych) 42*, portret bpa P. Tomickiego w krużgankach 45*; k. św. Katarzyny (augustianów): poliptyk św. Jana Jaluźnika, obecnie w Muz. Nar. 15* 16*; k. św. Marcina (ewangelicki) 61; k. św. Marka, dekor. stiukowa 48 i *fig. 30**; k. N. P. Marii Śnieżnej na Gródku, dekor. stiukowa 48, k. N. P. Marii Wniebowzięcia (Mariacki): cyborium (Padovana) 244—6, 249, 260 i *fig. 23—31, 23**, nagrobki Betmanów 23*, 25*, ołtarz główny Wita Stwosza 4*, Zaśnięcie i Wniebowzięcie N. M. P. 12*, 13*, ołtarz św. Stanisława (St. Stwosz? Huber?) 4*, zegar z pracowni M. Żebraskiego z poł. w. XIX 16*; k. św. Piotra 61; k. na Skałce, ołtarz z kłocem z krwią św. Stanisława, fund. Zygm. I 247; malarstwo, badania Lepszego 264, zob. też gotyk (malarstwo późne w Polsce); Muzeum Czartoryskich: czara emaliowana Limoges w. XVI 18*, kobierzec 39* i drugi „tulczyński“ 40*, kodeks Ciołka 41*, materiały do persjarni w Grodnia 106, 152, w Kobyłce 163, 169, 170, Dominika Misiorowicza 122—4, Selimanda 195, 212, 213, w Słucku 150, w Terespolu (?) 195, pasy 101, Belicy (znak AB) 190, broszowany 154 i *fig. 27, grodzieński 154 i fig. 6e, 26, Filsjean 121, 174 i fig. 5i, 37, z Kobyłki 121, 170, 172 i fig. 4b, 5i, 6f, 35, 37, Masłowskiego 188, Puciłowskiego 187, 188 i fig. 5j, 48, z rokokową ornam. (bez znaku) 204, Selimanda (☩ ∞) 118, 172 i *fig. 4b, 7k, 35, 36, słucki 138; Muzeum Narodowe: aniołowie renes. (Padovano) 246, 247 i fig. 32, 33, materiały do Padovana 225, medale Padovana Zygm. I, Zygm. Aug., Bony 229—33* i fig. 2—7, 10, 11, misy mosiężne z w. XVI: z boginią szczęścia 6*, krak. cechu kuśnierzy 6* i *fig. 3**, ze stworzeniem Ewy 6* (w oddz. Jasińskiego), obraz św. Hieronim (Hans Dürer?) 45*, 46*, pasy 101 i ich fotografie 121,**

grodzieński 154, Filsjeana 170, 174, 175, francuski, naśląd. polskich 201 i *fig. 55*, z Korca (?) z wiatraczkiem 182—3 i *fig. 45*, Masłowskiego 185 i *fig. 5g, 47*, Paschalisa 180, 181 i *fig. 5h*, polski o motywach perskich 118 i *fig. 9*, perskie (zbiór Czapskich) 107, słuckie (także w „karumfil“) 138, 143 i *fig. 17*, stambulskie 107, 108, z Uhnowa (? , znak IM VH BERII) 195, talerz emaliowany (Limoges w. XVI) 17*—9* i *fig. 11*, 12**; Muzeum Sztuki U. J.: pas Masłowskiego 48*, solniczki Limoges 19*; okolica, materiały budowlane użyte w k. św. Andrzeja 97; pałac biskupi, przebudowa Padovana i Słońskiego 256; Polska Akademia Umiejętności: Archiwum Młynowskie Chodkiewiczów 135, Gabinet Rycin 267, Kom. Hist. Szt. 263, 264, Pol. Słownik Biogr. 264; pośrednictwo we wpływach włoskich na Śląsk 58; przemysł art., badania Lepszego 264; renesans 58, zob. też poszczególne zabytki w kościołach; rzeźba, badania Lepszego 264; Rynek 61, 256; stosunki ze Śląskiem 58; Sukiennice, attyka (Padovano) i jej wpływ 24, 255, 256, 261; szkła z w. XV—XVIII 26*; środowisko malarskie późnogot. 7*—16*; topografia pierwotna otoczenia k. św. Andrzeja 76, 78, 79, 82, 84; Tow. Miłośników Hist. i Zabytków Krakowa 264; typ dekor. stiuk. późnorenes. 50, 53; ulice: Bracka, Bursa Niemiecka, warsztat Padovana 223, Floriańska, pasiarnia J. K. Sztumera 189, Grodzka 61, 79, 82, 84, pasiarnia Masłowskiego 185, Kanonicza 82, Sławkowska, dom Paschalisa 175; Wawel 24, 61, 82, 88, 94, zob. też katedra, zamek; zamek: kapł. św. Marii Egipcjanki 52*, fryzy malow. 45*, 46*, odnowienie po pożarze w r. 1595 48 i obecne 266, kolekcja L. Pinińskiego 266, portal gł. (1534) 45*, wieże Lubranka, Duńska, Jordanka, Senatorska 45*; zasięg środowiska art. 30*; zbiór L. Kostki, zegar. F. Gügenmusa 17*; zbiór Potockich, św. Barbara Kulmbacha 42*; zegarmistrze 17*, zob. też Krosz, Lichty, Prenner, Żebraski; złotnictwo, badania Lepszego 263, 264, złotnictwo got. 1, 10, zob. też Glogier. Luborzycza, Pipetata

Krainburg 16*

Kralovice (Czechy), k. farny (1575—81), dekor. stiuk. 56—7

Krasińscy, pałac w Warszawie 27*, 29*; zob. też Lubomirska

Krasińska Teofila ksieni klarysek u św. Andrzeja w Krakowie (1732) 73

Kraszewski właściciel pasa roboty Selimanda w Korcu 181

- Kratochvíle (Czechy), zamek, dekor. stiukowa
Ant. Melana (1588) 57
- Kreutz Stefan prof. dr, mineralog 97
- Krieger Antoni kupiec warszawski pasów i towarów wschodnich 174, 176; w spółce z Paschalisem 199
- Kriegstein urzędnik admin. w Słucku 149, 150
- Kromieryż 240
- Krosno: k. franciszkanów, nagr. Jana Kamiennickiego (Padovano) 251—4 i *fig. 41, 42, 24**, 30* i kobiety, dłuta Jakuba Trwałego 30*; powiat 264
- Krosz Antoni zegarmistrz krak. († 1812) 17*
— Gotfryd zegarmistrz krak. (1729—1813) 17*
- Krościenko n. Dunajcem 263
- Królewiec 241
- „kruki“, „kruczki“, używane przy fabrykacji pasów 48
- Krusiński Tadeusz ks. jezuita, podróżnik do Persji w l. 1704—29 i jego relacja 38*, 39*
- Kruszyński Tadeusz ks. doc. dr 102, 170, 187, 190, *W sprawie autorstwa malowideł na tryptyku w kaplicy Zygmuntońskiej na Wawelu*, 43*; *Neapolitańskie nagrobki Giov. Marigliano da Nola*, 48*, 49*; dyskusja 3*, 25*, 30*, 48*, 52*, 53*
- Krużłowa Wyżna, k. paraf., polichromia (ok. 1520) 15*
- Krygowski badacz kobiernictwa 38*
- Krynki w Grodzieńskiem 187
- Krzyszowice: krzeszowieki rów 97; zbiór Potockich, pasy 102, Belicy 190 i *fig. 4c, 50*, Besza 204 i *fig. 57*, ze znakiem FIK 198; Filsjeana z h. Litwy 174, 175 i *fig. 39*, ze znakiem Kutkorz 193 i *fig. 51*, ze znakiem Michał Popiel SU 197 i *fig. 54*, ze znakiem SIK SAL 198, Selimanda (koreckie) 181, 182 i *fig. 7i, 44*, słuckie 138 i *fig. 4d, 16*, ze znakiem Sokołów 194 i *fig. 7l, 53*, ze znakiem J. K. Sztumera (?) 190
- Krzycki Andrzej prymas 35*; nagr. w kat. w Gnieźnie 23*, 25*; napis na nagr. Tomickiego 234, 235
- Krzysztof św.: patron kamienicy w Kazimierzu n. W. 33; posąg w Nieświeżu 242
- krzyż relikwiarzowy 1, 2, zob. też Gniezno, Kolonia (k. św. Kolumby), Kraków (k. św. Floriana), Sandomierz, Toruń (k. św. Jakuba)
- Krzyż św., wezw. kapł. w Wejherowie 24 i w kat. w Wilnie 240
- Krzyżacy 15; archit. got., wpływ pld. Francji 53*; kraje, migracja mieszczan, rycerzy i artystów z Westfalii i Nadrenii 17; miasta 17; stosunki z Nadrenią (także artystyczne) 17; złotnicy 17; zob. też Bode Henryk, Kniprode, Koblencja, Kôkeritz
- krzyżowców klasztor zob. Praga
- Książkiewicz M. doc. dr, geolog 97
- Książnice Wielkie, k., oltarz got. z Zaśnięciem M. B. 13*
- Kulmbach Hans Suess von 42*, 43*; św. Barbara w zb. Potockich w Krakowie 42*
kultura materialna i jej systematyka 20*—2*
Kunów 225
- Kunibert św., wezw. k. w Kolonii 6
- Kuropatnicki kasztelan bełski, autor *Geografii Galicji* (1786) 123, 193, 194
- Kutkorz: pasy 110, w Ukraińskim Muz. Narod. we Lwowie i w zb. Potockich w Krzeszowicach 193 i *fig. 51*, znak 193; persjarnia 110, 123, 193
- Kyrsburch zob. Dzierzgoń
- Lafay funkcjonariusz fabryk grodzieńskich 159
- Landshut, k. św. Ignacego (1631) 43
- Lascaris zob. Genua
- latyczowski powiat 194
- Laulne Stefan de, grafik francuski w. XVI, wzory do emalii w Limoges 18*
- Lauro Jakub księgarz i grafik rzymski w. XVII 43*
- Lauterbach Alfred dr, *Pałac Brühlowski w Warszawie*, 26*—9*
- Lazarus zob. Gertner
- Leliwa, h. Tarnowskich na nagr. Tarnowskich w Tarnowie 251, 254
- Leoben, Akad. Górnicza 263
- Leonard św., wezw. k. w Łowiczu (1626) 35 i krypty romańskiej na Wawelu 88, 94
- Lepszy Leonard inż. 1, 2, 8, 14, 49*; wspomnienie pośmiertne i wzmianka 263—4, 51*
- Lesko, k. paraf. łac., portal 30*
- Lessing hist. szt. niem. 38*
- Lewicki Marian dr, orientalista 102
- Leżajsk, k. i kl. bernardynów (1618—28) i jego dekor. stiukowa 32, 51, 52 i *fig. 41, 42*
- Libermanowie Bluma i Szymon dzierżawcy persjarni w Słucku 148
- Libusza, k. paraf.: polichromia (1523) 15*; tryptyk got. 15*
- Lichty Jakub zegarmistrz krak. i starszy cechu w poł. w. XVIII 16*—7*
- Liechtenstein: Galeria w Wiedniu, kobierzec 39*; zamek, obraz Zaśnięcie M. B. (ok. 1450) 12*
- Linus św., wezw. k. w Volterra 24
- Lipiński autor w. XIX 192
- Lipków: lwór, kapł. fund. przez Paschalisa 180; persjarnia Paschalisa ze współudziałem Selimanda i jej wyroby 102, 107, 108, 115, 124, 160, 169, 176—8, 180, 183, 190, 193, 199, 207—9, 213, różnice pasów Selimanda od jego pasów korzeckich 182, wizyta Stan. Augusta 180, znaki na pasach 178

- Lipsk 201; targi 203
 Lissowski administrator dóbr żółkiewskich (1757) 105
 Litwa: attyki 261; herb (Pogoń) na krzyżu kat. sandom. 10—2, na pasach Filsjeana 117, 174, 175 i *fig. 39* i na pieczęciach król. pol. w. XV—XVIII 10; kościoły paraf. obdarowane przez Wł. Jagiełę lupami z krzyżackiej Brodnicy 12, 13, 18
 Lizzaro Guido, dom w Padwie 220
 Lombardi Alfonso zw. Cittadella, rzeźbiarz nagr. Aless. Buttrigari (1518) i Armaciotta de Ramazzotti (1526) w San Michele in Bosco w Bolonii 24*
 Lombardia 44*
 Lombardo Antonio i Pietro, dzieła w Wenecji 237 — Pietro, nagr. doży P. Mocenigo w S. Giovanni e Paolo w Wenecji 237
 Londyn: Muzeum Wiktorii i Alberta: dekoracja sufitu 55 i *fig. 54*, płaskorzeźba z Cudami Chrystusa (kość słoniowa starochrz.) 30*—5* i *fig. 15**; Somerset Lodge na Canonbury place, stiuki (1599) 55; wystawa r. 1931, kobierce tzw. polskie 38*
 Loret, kaplica z r. 1642 przy k. św. Andrzeja w Krakowie 72, 74, 96
 Lubelszczyzna 38; archit. renes. 26, 33; dekor. stiukowa 58
 Lublin 29, 30, 34, 42, 58, 224; architekci włoscy w w. XVI 26, 29; architektura renes. kość. 26, 33, 41; cerkiew Przemienienia Pańskiego (1627—33) 27; domy renes. w Rynku 33; handel Nosonowicza 215; kościoły: renes. 26, 33, 41, średniowieczne, modernizowane ok. r. 1600 26—7; k. augustianów, dekor. stiuk. późnoren. 52; k. bernardynów 32, dekor. stiukowa (1602—7) 27, nagr. rycerza z w. XVI (Canavesi?) 19* i *fig. 13**, napis nagrobny Andrzeja Osmólskiego († 1598) 19*; k. i kl. brygidek, dekor. stiuk. renes. 27, 32, 33, 35, 51, 52, 55 i *fig. 40, 46*; k. dominikanów i dek. stiuk. renes. 27, 32, 33, 47; k. św. Ducha i dek. stiuk. ren. 25, 32, 51, 52 i *fig. 37, 48*; k. franciszkanów (dziś salezjanów), dekor. stiuk. renes. 27; k. karmelitów i dek. stiuk. renes. 27, 31; k. św. Mikołaja (1630—44) 32, dek. stiuk. renes. 51 i *fig. 33, 47*; k. św. Wojciecha (1611) 29 i dek. stiuk. ren. 49; tryptyk z r. 1546 w M. N. w Warsz. 15*; typ dekor. stiukowej renes. 40, 44—58 i *fig. 33, 37, 40, 46, 47, 48*; typ kościoła renes. 35, 40—2; wpływ Zamościa w arch. renes. 27; zjazdy trybunalskie, sprzedaż pasów 193, 198
 Lubomirska Zofia z Korwin Krasieńskich kaszt. krak. 194
 Lubomirskich pałac w Warszawie (Sanguszków, Brühla) 27*
 Luborzyca, k. paraf., monstancja z lat. 1460—70, roboty krak. 9, 10
 Luder książę brunszwicki, komtur dzierzgoński i w. mistrz krzyżacki, Biblia z r. 1321, obecnie w Arch. Kapit. Metr. Krak. 19
 Ludwik kr. pol. i weg. 10
 — XV kr. franc., styl, motywy w pasach pol. 151, 209 (*les turqueries*)
 — XVI kr. franc., styl, motywy w pasach pol. 116, 151, 154, 209 (*les turqueries*)
 „lustrowanie“ pasów 47*, 48*
 Lutomirski Jan, kontrakt z Padovanem o nagr. król. w Wilnie 241
 Lüne koło Lüneburga, antependium malowane z końca w. XIII 6
 Lüneburg zob. Lüne
 Lwów: architektura renesansowa świecka 33; archiwa: dra A. Czołowskiego, Miejskie i Państwowe, materiały do persjarni w Brodach, Buczaczu i Stanisławowie 124, 125; Bibl. Poturzycka materiały do pasów stambulskich „z perska“ i stanisławowskich 116, 124, 127, rejestry handlowe Nikorowiczów 124, 125 (zob. niżej); cerkiew św. Piatnic (Paraskewii), ornament na ikonostacie 119; handel towarów wschodnich (m. i. pasów) Nikorowiczów 112, 124, 125, 133, 137, 176, 198, 200; greccy kupcy 33; kapl. Boimów 34; katedra, olt. alabastrowy roboty Jana Białego 225, kolekcje: B. Orzechowicza zob. muzea, Pinińskiego 266; k. dominikanów, M. B. Jackowa 43*; muzea: Miejskie, kolekcja obrazów 267, zbiór Orzechowicza tamże: pasy 102, Filsjeana (Kobyłka) 175, Masłowskiego 185, i *fig. 46*, Paschalisa 117, *fig. 7j*; Miejskie Jana III: pas Masłowskiego i sztuki z motywami zachodnimi 118; Miejskie Przemysłu Art.: pasy 102, z chińskimi motywami 121, 138 i *fig. 18*, Filsjeana (z papugami i inne) 170, 174 i *fig. 29, 30, 38*, Madzarskiego Jana (Stanisławów) 130 i *fig. 13*, Paschalisa i Selimanda (PJ $\approx$ ∞) 170, 172, 176 i *fig. 40*; Ukraińskie Narodowe: pasy 114, *fig. 4a*, o cechach orn. ormiańskiej 118, 119 i *fig. 10*, ze znakiem Kutkorz 193; Ormianie kupcy 33 zob. też Nikorowicz; Ossolineum, dar L. Pinińskiego 266; rzeźba rokokowa, związek z Niemcami i malarstwem ikon 29*, 30*; rzeźbiarze zob. Biały, Pfister, Trwały; Tow. Naukowe, Sekeja Hist. Szt. 267; zasięg środowiska 30*

- Lyon 152, 154, 159, 160, 161, 174, 201, 208; pasy podrabiane (Pasehalis) 200, 203; tkackie fabryki 108; tkaczy emigracja do Polski (Grodno) 106, 107, 152, 209, zob. też Dechazelle, Dequaire, Dupiney, Pucey, Selimand; tkanin wpływ na pasy polskie (zwłaszcza podwarszawskie) 172, 184, 207
- Łahodów pod Brodami, persjarnia 123—5, 128, 130, 198; łahodowski(?) pas w Muz. Narod. w Warszawie 130 i *fig. 14*
- Łazarewiczowa, magazyn towarów modnych w Warszawie 198
- Łączyński Jerzy Antoni chorąży żydaczowski, domniemany założyciel persjarni w Kutkorzu 110, 193
- kasztelan lwowski, domniemany założyciel persjarni w Kutkorzu 110, 193
- Łęczna, jarmarki, sprzedaż pasów 198
- łęczycki powiat zob. Modlno
- Łęki Górne, k., ołtarz got. z Zaśnięciem M. Boskiej, podpisany: Lazarus Gertner von Ulm 13*
- Łobzów, zamek król. z w. XVI 3*
- Łódzia herb bpa Tomickiego w jego kapł. na Wawelu 234
- Łojko pracownik persjarni w Słucku 146
- Łosośna koło Grodna 151
- Łowicz, k. św. Leonarda (1626) 35
- Łódź zob. Rzgów
- Łubieńscy bracia (bp łucki, bp chełmiński i jezuita), fundatorowie k. w Wąglczewie 39
- Łubieńskich pałac w Warszawie 29*
- łuk tryumfalny starożytny 35*
- Łukasz św., figura w Bargello we Florencji (Niccolo d'Arezzo) 36*
- Łukowskie zob. Jeleniec
- Łuków, k. pobernardyński 42 i *fig. 28*
- Łuszczkiewicz Władysław prof., hist. szt. 1, 76, 82, 92—4, 247, 263, 35*
- Łykoszyn (w Żółkiewskim), hodowla jedwabników i persjarnia (?) 193, 194
- Łysa Góra, k. św. Krzyża, wota Tomickiego 237
- Łyszkiwicz, magazyn towarów modnych w Warszawie 198
- Maciejowski Samuel bp krak., nagr. w kat. krak. 247—52, 254, 260, 261 i *fig. 34—7*
- Mackiewicz Aleksander dr w Słucku 150
- Madżarscy fabrykanci pasów w Stanisławowie (Jan) i Słucku (Jan i Leon) 105, 110, 111, 138, 140, 145, 208, 38*; Jan 105, 108, 113, 122, 124, 130, 131, 134—7, 140, 141, 143, 145, 146, 160, 206, 207, jego pasy w Muzeum Przem. Art. we Lwowie 130 i *fig. 13* i Narod. w Warszawie 126 i *fig. 3*, umowa z Karolem Radziwiłłem 141, 142 i Mich. Kaz. Radziwiłłem 132, 133, 135, 137; Leon 109, 135, 140, 142—6, list do pełnomocnika Radziwiłła 144, pasy (w zb. Ord. Radziwiłłów i inne) 143 i *fig. 22* i ich sygnatury 111, 143
- Maffei Rafael († 1522), nagr. w k. S. Lino w Volterra (Silvio Cosini z Fiesole) 24*
- magiczny element w sztuce 21*
- magle używane przy wyrobie pasów 103, 104, 132, 135, 146, 147, 47*, 48*
- Majano Benedetto da, cyborium w k. S. Domenico w Sjenie 245
- Makarewicz Juliusz malarz, odnowienie obrazu Zaśnięcia M. B. w Mszanie Dolnej 9*
- makaty 132
- Maksymilian cesarz, nagr. w Innsbrucku 49*
- malarstwo 21*; badania Lepszego 264; dekoracyjne: rzymskie 31*, współdziałające ze stiukami (w. XVII) 54; gotyckie w Polsce, środowisko krak. 7*—16*, zob. też niżej pod miniaturowe, obrazy, ścienne; ikon 30*; miniaturowe gotyckie: środkowo-reńskie 7, 8, zob. też Darmstadt, Durink, Fritzlär, Kraków (Arch. Kapit., B. Jag.), Paryż (B. Nar.); miniat. starochrześcijańskie i starożytnie 32*, 34*, zob. też Aleksandria, Cambridge, Dioskoryd rpis, Itala, Mediolan (Ambrozjana), Rabula, Rossano, Rzym (rękopisy), Terencjusz, Wiedien, Wirgiliusz; miniat. włoskie w. XI 51*, 52*; obrazy gotyckie zob. Bodzentyn, Chodów, Czchów, Gorlice, Grybów, Kasina W., Kraków (katedra, kl. misjonarzy, k. św. Katarzyny, M. Nar.), Krużłowa Wyżna, Książnice, Libusza, Mszana Dolna, Ołpiny, Porąbka Uszewska, Raclawice Olk., Rychnów, Tarczek, Tarnów (Muz. Diec.), Tymowa, Warszawa (Muz. Nar.), Wójtowa, Zborówek; obrazy renes. zob. Biecz Kórnik; paleolityczne (łowy) 21*, 22*; perskie 40*, zob. Nachyszkiar-basza; rzymskie w grob. Felicissimo (w. III) 31*; ścienne barokowe 54, 82; ścienne gotyckie zob. Brixen, Kolonia (k. św. Andrzeja), Konstancja, Malborg, Niepołomice, Treviso; ścienne got. renes. zob. Krużłowa Wyż., Libusza; ścienne renes. na Wawelu 45*, 46*; ścienne staroż. zob. Dura Europos, Felicissimo; ścienne wschodnio-turkiestańskie 21*; węgierskie, wpływ na Polskę 16*; zob. również pod mozaiki
- malarze, cech w Poznaniu (1489) 21*; zob. też Altdorfer, Bacciarelli, Boguszewski, Bronzino, Durink, Dürer, Folville, Franciszek, Garbi, Gertner, Giulio Romano, Grottger, Horowitz, Husarski, Kulmbach, Makarewicz, Malczewski, Mistrz Ołt. Bodzentyńskiego, Mistrz Ołt.

- w Krainburgu, Mistrz Rodziny N. M. P., z Modeny Tomasz, z Mogiły Stanisław, Pencz, Pfenning, Pillement, Pochwalski, Porta, Rafael, Vasari
- Malborg 19; stosunki art. z Kolonią (w. XIV) 17; zamek, dyptyczek komt. elbląskiego z r. 1388, dawniej w Gnieźnie 18, malowidła ściennie (1344) 17
- Malczewski Jacek, artykuł Pinińskiego 267
- Malinowski w Słucku 149, 150
- Małachowski Jan bp krak. 29*
- Małgorzata św., wezw. k. w Zadzimie 31 „mandyl“, pasy mędelkowe 150
- manieryzm (epoka sztuki) 26*, 43*
- Manteuffel J. prof. dr, papirolog 50*
- Mantua, k. św. Andrzeja 43
- Manusowa Majerowa handlarzka jedwabiu w Słucku 148
- Mańkowski Tadeusz dr, *Pasy polskie*, 101—218 i fig. 1—57; *Leon Piniński* (wspomnienie pośmiertne), 265—7; *Arasy na dworze ostatnich Jagiellonów*, 29*; *Rokokowe antependia fundacji Mikołaja Potockiego*, 29*; *Kobierce perskie typu tzw. polskiego*, 38*—40*; *Studia nad pasami polskimi* 47*; dyskusja 30*, 40*, 48*; wybór na zastępcę przewodniczącego Kom. Hist. Szt. 51*
- Mańków 144
- Marburg, relikwiarzowa skrzynia św. Elżbiety (1236—49) 3
- Marcin św., wezw. k. w Krakowie 61
- Marek św.: Wenecja, Scuola di S. Marco 24*; wezw. k. w Krakowie 42, 48
- Maria Egipcjanka św., wezw. kapł. na zamku krak. 52*
- Matka Boska: w Bożym Narodz. na witrażu w kapł. Maciejowskiego na Wawelu 248; z Dzieciątkiem na epitafium Jana Borka (w. XVI) 41*—3* i fig. 16, na medalionach na cyborium w k. Mariackim w Krakowie 245 i fig. 30, na grobowcach: Gamrata w kat. krak. 238, 260, Tarnowskiej w kat. w Tarnowie 251, 252, 260 i fig. 40 oraz Tomickiego w kat. krak. 235, 245, 251, 252, 260 i fig. 15; w Hołdzie Trzech Króli na obr. got. w Raclawicach Olkuskich 15* i na witrażu w kapł. Maciejowskiego w kat. krak. 248; Jackowa 43*; kapł. w Częstochowie (Jasna Góra) 52; pod krzyżem na rel. Krzyża św. w kat. w Sandomierzu 4 i fig. 8; Nawiedzenie, witraż w kapł. Maciejowskiego w kat. krak. 248; Nieustającej Pomocy, wezw. kapł. w farze w Kazimierzu n. W. 36; na obr. got. w Porębie Uszewskiej i Raclawicach Olk. 15*; della Pace, wezw. k. w Rzymie 235; płaskorzeźby Padovana 25* (zob. wyżej: z Dzieciątkiem na medalionach); del Popolo, wezw. k. w Rzymie 227, 228, 237, 238; della Steccata wezw. k. w Parmie 24*; Śnieżna, wezw. k. na Gródku w Krakowie 48; wezwanie k. w Gdańsku 53 i kolegiaty (katedry) w Sandomierzu 13, zob. też della Pace, del Popolo, della Steccata, Śnieżna, Wniebowzięcie, Zwycięska; Wniebowzięcie, wezw. k. w Krakowie (Mariacki) 244, 12*, 17*, 23*, w Mszanie Dolnej 7* i w Uchaniach 39; Zaśnięcie (najczęściej w połączeniu z Wniebowzięciem) 7*—16* i fig. 4*—8* i 10*, zob. też Bodzentyn, Chodów, Grossgmain, Kraków (k. Wniebowzięcia N. P. Marii czyli Mariacki), Liechtenstein, Mszana Dolna, Olkusz, Praga, Sienno, Sterzing, Szaniec, Warszawa (Muz. Narod.), Włocławek; Zwiastowanie na krzyżu kat. sandom. 3, 5, 6 i fig. 4, na kielichu Kazimierza W. w Stopnicy 5, 6, temat witraża w kapł. Maciejowskiego w kat. krak. 248; Zwycięska, wezw. k. w Pradze (Czechy) 43, 44
- Marigliano Giovanni da Nola rzeźbiarz w. XVI 48*, 49*; nagrobki: Rajmunda da Cardona, wicekróla Neapolu, Gwidona Fieramosco da Montecassino, Antonii Gaudino, trzech braci Sanseverino, Don Pedra da Toledo 49*
- Markonowicz Iwon persjanin ormiański z Turcji w Polsce 122, jego roboty pas w Muz. Narod. w Warszawie 126 i fig. 12
- Markuszów 30, 33; k. św. Duchy (1608) 28, 29; k. paraf. (1668—82) 42; stiuki 49
- Marrina Lorenzo rzeźbiarz sjeneński ok. 1500 37*
- Marstella Andrzej edyl k. Mariackiego w Krakowie 244
- Martin hist. szt. 38*
- Maslowska Tekla ze Słomskich 185
- Maslowski Franciszek herbu Samson, fabrykant pasów, rodem z Kobyłki, w Krakowie 169, 184, 185, 188, 190, 191, 207, 208; jego pasy w Muz. Czart. w Krakowie 188, Muz. Narod. w Krakowie (fot.), 121, 185 i fig. 5g, 47 w Muz. Sztuki U. J. w Krakowie 48*, w Muz. Narod. w Warszawie 185 i fig. 7h, w Muz. Miejsk. (Orzechowicz) we Lwowie 185 i fig. 46 i w Muz. Jana III we Lwowie 118; pasów tych eklektyzm (motywy chińskie, perskie, zach. europ.) 121, 185 i koloryt 185 oraz sygnatury 185
- Mayer z Gdańska pracownik fabr. jedwab. w Grodnie 152
- Mazowsze zob. Brochów, Brok, Ciekryn, Pułtusk
- Meachyni Ambroży „kamiennik“ krak. 233
- medale zob. Padovano, Pisanello
- Medici Cosimo 49*
- Mediolan: Ambrozjana, kod. miniat. Iliada 33*, 34*; okładka starochrz. 32*, 34*

- Merian-Vischer, widok Krakowa (1619), podobizna k. św. Andrzeja 96 i Łobzowa 3*
- Meklemburgia, stiukatorzy włoscy i rodzina Pah-rów 57
- „milurki“ albo „szelążki“, turecki motyw ornam. pasów pol. 112, 114, 115
- Michał Anioł Buonarroti 36*, 49*
- Michał św., wezw.: kapł. przy k. bernardynów w Wilnie 52; k. w Bolonii (S. Michele in Bosco) 24, w Lublinie 50, w Monachium 43, w Wilnie 29, 34, 48, 51, 52
- Michał Wiśniowiecki król, traktat Polski z Turcją z r. 1670, dokument 117
- z Michałowa Mikołaj wojewoda sandomierski (1410) 12
- Michałowicz z Urzędowa Jan rzeźbiarz w. XVI 225, 22*
- michałowska ziemia 14
- Michałowski Florian pracownik persjarni słuckiej 146, 147
- Józef pracownik persjarni słuckiej 146, 147
- Kazimierz prof. dr, *Wyniki badań archeologicznych ekspedycji polsko-francuskiej w Tell Edfou w Egipcie*, 50*
- Michiel Mare Ant. kronikarz w Padwie 220
- Miechów (powiat) zob. Chodów
- Mienszykow, rodzina rosyjska 5*
- Mierzejewski Eustachy w Słucku 150
- miesiące, personifikacje w Kalendarzu z r. 354 33*
- Międzyborz, persjarnia (?) 194
- Międzyrzec Ostrogski, k. franciszkanów, dekor. stiukowa (1612) 25, 52
- Mikołaj I car 20*
- Michajłowicz w. ks. ros. 20*
- św.: brama w Krakowie 223; figura w Nieświeżu 242; na obrazach z Kasiny Wielkiej (w M. Diec. w Tarnowie) i w Racławicach Olk. 15*; patron kamienicy w Kazimierzu n. W. 33; wezwwanie k. w Kaliszu 37, 53, w Lublinie 32, 44, 51, 52, w Treviso 52* i k. greckiego w Zamościu 26
- Mikonowicz Ewon persjanin w Stambule 108, 122, pas jego roboty w Muz. Archidiec. w Poznaniu 126 i *fig. 6a*
- Mińsk, wystawa (ok. r. 1920) 48*
- Mirów zob. Pińczów
- Misiorowicz Dominik persjanin ormiański w Stanisławowie i Brodach 104, 122—5, 208
- misjonarze zob. Kraków, Wilno
- Mistrz Ołtarza Bodzentyńskiego mal. krak. pocz. w. XVI 15*, 16*
- Ołtarza Krainburskiego malarz w Karyntii ok. r. 1500 16*
- Rodziny N. M. P. malarz krak. pocz. w. XVI 16*
- misy mosiężne z w. XVI 6*—7*
- Mitra 34*; grobowiec wyznawczyni z Trypolis 32*; płaskorzeźby rzymskie w Germanii (Hed-dernheim) 32*; świątyni, dekoracja 35*
- Mocenigo Piotr doża, nagr. w S. Giovanni e Paolo w Wenecji (P. Lombardo) 237
- Modena, zbiór d'Este, medale Padovana 229 i *fig. 8, 9*
- z Modeny Tomasz malarz 52*, 53*
- Modlnica, k. paraf., tabernakulum 233, 234
- Modno (pow. łęczycki) 24
- z Mogiły Stanisław malarz 237
- Mohuczy Aleksander gen. pełnomocnik ks. L. Wittgensteina, dzierżawa persjarni słuckiej 149
- Mokrsko k. Wielunia, stiuki w kościele (1626) 39
- Molè Wojśław prof. dr, dyskusja 4*, 21*, 29*, 30*, 34*, 48*, 51*, 52*
- Monachium: k. św. Michała (1583—97) 43; Muzeum Rezydencji, kobierce z Kaszanu zamówione przez Zygmunta III 39*; wystawa r. 1910, kobierce tzw. polskie 38*
- monstrancja zob. Luborzyca
- z Monbeillard tkacze w Sokołowie 194
- Montecassino Guido Fieramosco da, nagr. dłuta Marigliana 49*
- Morando architekt w. XVI w Zamościu 36
- Morawski generał 147
- Morawy 44*; ojczyzna Italów, Germanów, Celtów 47*
- Morduchowa (= Polakowa) Tauba 149
- Mosca zob. Musca
- Mosqua zob. Moskwa Andrzej
- Moskwa 48*; pasy, eksport do Polski 198, ich gatunki 212
- (Mosqua) Andrzej złotnik krak. w. XVI 225
- Moza, okolice, wyroby z mosiądzu 7*
- mozaiki starochrześcijańskie: w Antiochii 33*; w Rzymie w bazylikach rzymskich i u św. Pudencjany 31*—5*
- Mozela 17
- mszały zob. Darmstadt, Fritzlar, Kassel, Kolonia, k. św. Kuniberta i św. Seweryna
- Mszana Dolna: k. paraf., obraz got. Zaśnięcie M. B. 7*—11*, 13*—6* i *fig. 4*, 5**; k. Wniebowzięcia M. B. (drewniany, nie zachowany) 7*
- Muczkowski Józef dr 49*; przewodnictwo w zastępstwie 50*, 51*
- Murano, dyptyk starochrześcijański 32*—4*
- murarz zob. Pankracy
- Muratowicz Sefer Ormianin, pośrednik Zygmunta III w zakupnie kobierców perskich 39*
- Musca (= Mosca) przydomek Padovana 222, 225
- Muszyński Franciszek pracownik fabr. pasów w Słucku 146, 147
- Müller i Noltenmeyer zob. Noltenmeyer

- Mycielski Jerzy prof. dr, hist. szt. 263, 264
- Myszkowska Beata ksieni klarysek przy k. św. Andrzeja w Krakowie (1642) 74
- myślenicki kamień, materiał herbów na kapł. Świętokrzyskiej na Wawelu 256
- Nabuchodonozor i trzej młodzieńcy w piecu, treść sceny na emaliowym talerzu Limoges w M. N. w Krakowie (w. XVI) 18*
- Nachyszkiar-basza naczelny kierownik malarstwa nadwornego w Persji 39*
- Nadolski pracownik persjarni w Słucku 146
- Nadrenia: emigracja artystów, mieszczan i rycerzy do krajów krzyżackich 17; skrzynie relikwiarzowe 17, stosunki z Krzyżakami 17; wpływ sztuki na Prusy 17; złotnictwo w. XIV i XV 16
- nagrobki: królów francuskich 49*; zob. też Agrate, Angelo, Anna Jag., Arlotti, Armellini, Barbara Radziwiłłówna, Basso, Betmanowie, Boccaccio, Bonzi, Borkowie, Bregno, Buttrigari, Canavesi, Cardiani, Cardona, Choiński, Clementi, Cosini, Donato, Dziadusi, Dzierzgowski, Elżbieta ż. Zyg. Aug., Eugeniusz IV, Felicissimo, Gabriello, Gagini, Gamrat, Gaudino, Hadrian VI, Herburt, Izajasz Pizy, Jan Olbracht, Kamieniecki, Kallimach, Kazimierz Jag., Konarski Adam i Jan, Krzycki, Lublin (k. bernardynów), Maciejowski, Maffei, Marigliano, Mitra, Mocenigo, Montecassino, Nola, Osmólski, Ostrogscy, Padilla, Padovano, Pilecka, Ramazzotti, Rokossowski, Rossi, Sanseverino, Sansovino And., Sforza Askaniusz i Sforzino, Szydłowiecki, Tarnawa, Tarnowscy, Toledo Don Pedro, Tomicki, Trwały, Trzciana, Venerio, Vicenza, Witold, Zbylitowka Góra, Zygmunt August, Zygmunt Stary
- Naliboki, huta szkła Radziwiłłowska 50*
- Neapol, 151, 48*, 49*; eksport materiałów do Grodna 159; k. S. Chiara, nagr. Antonii Gaudino (Marigliano) 49*; k. SS. Severino e Sossio, nagr. 3 braci Sanseverino (Marigliano) 49*; nagrobek Giovanniego da Nola 24*; płaskorzeźba Herkules i Omfalia z w. II 32*
- Necrologium z Saint-Germain-des-Près (w. XIII) w B. Nar. w Paryżu 3
- Neudorf gdańszczanin w fabr. jedwab. w Grodnie 152
- Niderlandy 44*
- Niedźwiedź zob. Zbludzki
- Niemcy 8, 16, 7*; architekci w Lublinie w w. XVII 26, w Petersburgu (i może w Wilnie) zob. Schwertfeger; architektura kośc. w. XVI—XVII 43, 57; dekoracja stiukowa 57, 58; emigracja na Krzyżacyznę w w. XIV 17; grafika jako wzory dla emalierów w Limoges (w. XVI) 18*; pasów fabrykanci w Gdańsku 208; pasów wyrób dla Polski 205; północne, wpływ Śląska na archit. i dekor. stiukową renes. 57, wpływ Włoch 58; rzeźba rokokowa, związek ze środowiskiem lwowskim 29*; środkowe 44*; tkackich warsztatów eksport do Polski 103; tkacze w Grodnie 152; tkanin wschodnich naśladownictwo 205; wpływ holenderski na archit. renes. kośc. 43; wpływ na rzeźby kapł. Zygm. 36*; zob. też Altdorfer, Besz, Dahlberg, Deibel, Deybel, Dürer, Frankenstein, Gertner, Gügenmus, Heisler, Huber, Jauch, Knöbel, Knöffel, Knöffler, Kulmbach, Mayer, Neudorf, Pahr, Pencz, Pfenning, Pfister, Prenner, Salzhüber, Schmid, Schwertfeger, Segnitz, Treitschke, Wolsin
- Niemen 241
- Niepokoyczycki kapitan, komisarz-administrator persjarni słuckiej 135, 145
- Niepołomice 224; k. got. (w. XIV, niegdys dwunawowy) 52*, mal. ścienne (m. i. św. Jerzy) 52*, 53*; zameczek myśliwski w w. XIV i XV 53*
- Nieśwież 133, 142, 146, 147; archiwum zob. Warszawa, Arch. Nieświeskie; kościół, figury śś. Mikołaja i Krzysztofa (Padovano?) 242; persjarnia (później w Słucku) 104, 105, 133, 135, 136, 208; zbiór pasów Ord. Radziwiłłowskiej 102, 118, pasy grodzieńskie 154 i *fig. 23—5*, Paschalisa 180 i *fig. 43*, słuckie 142, 143 i *fig. 4e, 6d, 21, 22*, zob. też Przyrembel
- Niezabitowski kasztelan 136
- Nikander, rpis w Paryżu 34*
- Nikodem w Zdjęciu z krzyża na rel. kat. sandom. 4 i *fig. 10*
- Nikorowicze, handel pasów i innych towarów wschodnich we Lwowie 103, 106, 112, 121, 124, 125, 127, 130, 133, 137, 157, 176, 198, 200
- Nisa, obraz przypisywany H. Dürerowi 45*
- Nola 48*, 49*
- Giovanni da, nagr. w Neapolu 24*
- Noltenmeyer i Müller, sprzedaż pasów w Grodnie 159
- Norymberga zob. Pencz
- Noskowski bp płocki (w. XVI) 46
- Nosonowicz Natan starozakonny handlarz pasów w Warszawie, Lublinie i Lipsku 201, 203, 215
- Nowogródek, boźnica, dekor. stiuk. (1648) 52, 53
- Obadia, posąg dłuta Rossa na dzwonnicy kat. florenckiej 36*
- Obertyński Zdzisław ks. prof. dr 102
- Ochocki towarzysz pancerny 133

- Ocieski Jan kasztelan biecki i burgrabia krak. 242
— Rafał Maciej, nagr. w krużgankach dominikańskich w Krakowie (Padovano) 242—4 i *fig. 19, 23**
- Odrowąż, h. Szydłowieckich na nagr. Tarnowskich w Tarnowie 254
- Odyniec 147
- Ogiński Michał Kleofas podskarbi lit., założyciel persjarni w Sokolowie 194
- Ogrojec, kaplica w Kalwarii Zebrzydowskiej, stiuki 55
- Oleksów (powiat kozienicki) 24, 25
- Olesko, persjarnia 122, 123, 194
- Oleśnica, parafia ufundowana przez kard. Zbigniewa Oleśnickiego 11
- Oleśnicy 1; Jan Głowacz ojciec prymasa 12; kardynał Zbigniew bp krak. 11, 12, 18; prymas Zbigniew, poprzednio bp kujawski, kan. sandom., podkanclerzy kor. 1, 12, 14, 18; zob. też Dębno, Siemno
- Olkusz, k. paraf., poliptyk z końca w. XV z Zaśnięciem M. B. 12*
- Olpiny, k., obr. got. św. Rodzina 16*
- Ołyka, kolegiata (1635—40), dekor. stiuk. 32, 51, 52
- Omfalia zob. Herkules
- Opalenica, k., dekor. stiuk. 53
- Opaliński Łukasz marszałek nadw., potem kor., fundator k. bernardynów w Leżajsku 32
- Orley B. van, arasy w Wiedniu: Siedem Cnót 29*
order Orła Białego, mundur w Muz. Narod. w Warszawie 157
- Ormianie 135; kupcy we Lwowie i Zamościu 33, zob. też Nikorowicz; motywy w ornamentacji pasów polskich 121; ornamentacja na kobiercu w Muz. Narod. w Warszawie 39*; tetrawangelion z r. 1707 w B. Państw. w Berlinie 117; tkacze pasów 107, 208, 211, w Brodach 122—4, w Polsce pld. wsch. (pochodzący z krajów tureckich) 104, 106, 122, 134, 208, w Słucku 151, w Stambule 122, w Stanisławowie 122—4, 151; zob. też Madżarscy, Markonowicz, Mikonowicz, Misiorowicz, Muratowicz, Nikorowicze, Paschalis, Piotrowicz
- Orzechowicz, zbiory zob. Lwów, muzea
- Orzeł polski, stylizacja 231; zob. też herby, order
- Orzesz (Arys) w Prusach Wsch., k., misa z w. XVII ze Stworzeniem Ewy 7*
- Osieckowska Filipowicz Celina, *Rzeźba z kości słoniowej, przedstawiająca Cuda Chrystusa w Victoria and Albert Museum a rzeźby z kości słoniowej z epoki starochrześcijańskiej*, 30*—4* i *fig. 15**; *Uwagi o dekoracji rękopisów Biblioteki Watykańskiej nr lat. 1267—1270*, 51*; wybór na współprac. Komisji 46*; dyskusja 30*, 34*, 35*, 52*
- Osmólski Andrzej († 1598), napis nagrobny w k. bernardynów w Lublinie 19*
- Ossolineum zob. Lwów
- Ossoliński Jerzy kanclerz w. kor., pałac w Warszawie 26*, 27*
— Zbigniew, fundator k. dominikanów w Klimontowie 50
- Ostrogski Konstanty 254
- Ostrogskich nagr. (Pfister) w kat. w Tarnowie 261, 30*
- Oszmiana zob. Wiszniew
- Oton bp chełmiński (1339) 15
- pacyfikał 1; zob. też Kraków, k. św. Floriana
- Padilla Juan de, paż królowej Izabeli, nagr. 49*
Padovano Jan Maria 219—62, 23*—5*, 35*, 46*, 49*; aniołowie w Muz. Narod. w Krakowie 246, 247 i *fig. 32, 33, 23**; architektoniczna działalność (zwłaszcza Sukiennice) 254—6, 261, 24*; Cud z pucharciem w Santo w Padwie 219—21, 225, 23*—5*; cyborium w kat. krak. (nie zachowane) 233, 23*; cyborium w k. Mariackim w Krakowie 244—6, 249, 260 i *fig. 23—31, 23**; domek i parcela koło Bramy św. Mikołaja w Krakowie 223; figury św. Krzysztofa i Mikołaja w k. w Nieświeżu 242 oraz św. Rocha w Wenecji 222; herby rzeźbione na wieży Zygmuntońskiej i na kapł. Świętokrzyskiej na Wawelu 256; medale Zygmunta I i jego rodziny 229—33, 258, 261 i *fig. 2—11*; model woskowy Krakowa 254, 255; model zamku biskupów krak. w Prądniku 23*; nagrobki: Barbary Radziwiłłówny w kat. w Wilnie (nie zachow.) 240, 241, 23*, Bonziego w S. Giov. e Paolo w Wenecji 251, Cardianiego (nie zachowany) 24*, Elżbiety ż. Zygm. Aug. w kat. w Wilnie (nie zachowany) 239, 241, 23*, bpa Gamrata w kat. krak. 227, 234, 238, 251, 260 i *fig. 16—8, 23**, kontrakt z Boną o jego wykonanie 238, Herburta w Felsztynie 243, 244 i *fig. 20, 21, 23**, Kamienieckiego u franciszkanów w Krośnie 227, 251—3 i *fig. 41, 42, 24*, 30** bpa S. Maciejowskiego w kat. krak. (warsztat) 247—52, 254, 260, 261 i *fig. 34—7*, Ocieskiego u dominikanów w Krakowie 242—4 i *fig. 19, 23**, Pileckiej w k. w Pilicy 244 i *fig. 22*, Tarnowskich (Jana i Jana Krzysztofa) w kat. w Tarnowie 227, 251, 253, 254, 256, 261 i *fig. 43—6, 24**, Tarnowskiej (Barbary z Tenczyńskich) w kat. w Tarnowie 250—2, 260 i *fig. 38—40*, bpa Tomickiego w kat. krak. 227, 234—8, 243, 245, 249, 251 i *fig. 12—5, 23**, medalion Madonny w tym nagr. 245 i *fig. 15*, Witolda († nie zachowany) w kat.

- w Wilnie 241, Zygmunta Starego (figura nagr.) w kat. krak. 220, 227, 228, 229, 234, 235, 237, 260, 261 i *fig. 1*; ołtarz z płasko-rzeźbą św. Trójcy w kapł. Tomickiego na Wawelu 237; powołanie do Polski 222, 223; przypisywane przez dra Hornunga dzieła 23*—4*; wpływ Andrzeja Sansovina 258; żona 225
- Padwa: bazylika św. Antoniego (Santo), Cud z pucharkiem (Padovano) 219—21, 225, 23*—5*; wpływy na rzeźbę kapł. Zygmuntońskiej na Wawelu 36*
- Pagaczewski Julian 96, 219; *Relikwiarz krzyża św. w katedrze sandomierskiej* (wspólnie z A. Bochnakiem), 1—22 i *fig. 1—11*, 30*; *Leonard Lepszy* (wspomnienie pośmiertne) 263—4; *Jan Michalowiec z Urzędowa*, 22*; *Czy Jan Maria Padovano był w Rzymie?* (wspólnie z K. Estreicherem) 46*; notatki pośmiertne: o F. Bostlu 20*, 21*, o ks. J. Fijałku 43*, o Wł. Kozickim 26*, o J. Sas Zubrzyckim 22*; dyskusja 3*, 6*, 19*, 22*, 29*, 30*, 37*, 40*, 46*
- Pahr, rodzina dekoratorów renes. na Śląsku, w Meklemburgii i w Szwecji 57
- Paneczek Jan odnowiciel nagr. Tarnowskich w Tarnowie 254
- Pankracy murarz włoski zajęty przez Padovana przy Sukiennicach krak. 256
- Paoletti florentczyk, pracownik fabr. jedw. w Grodnie 152
- Paraskewii św. cerkiew we Lwowie 119
- Parma, k. S. M. della Steccata, nagr. B. Rossiego i Sforzina Sforzy (Agrate, po 1528) 24*
- Paryż, B. Nar.: *Necrologium z Saint-Germain-des-Près* (1255—78) 3, rpis Nikandry (nr 139 i 510) 34*; fabryka pasów (rzekoma) 200; kolekcja Spitzera: kielich z emalią z końca w. XIV 3—4, talerz emaliowy Limoges (P. Raymond) 18*; pałace miejskie 29*; wystawa r. 1878, kobierce tzw. polskie z herbami Czar-toryskich 38*
- Paschalis Jakubowicz Józef persjanin ormiański w Lipkowie, Warszawie 102, 109, 161, 170, 174, 175, 176, 178, 179, 180, 181, 199, 200, 207, 208, 213, 214, 215; jego charakterystyka 175; fałszowanie jego pasów we Francji 199—201; handel pasami (wspólnie z Kriegerem) w Warszawie 180, 199; nobilitacja 180; pasy: w Muz. Narod. w Krakowie 115, *fig. 5 h*, w Muz. Miejsk. (zb. Orzechowicza) we Lwowie 117, *fig. 7 j*, w zb. Ord. Radziwiłłów w Nieświeżu 180 i *fig. 43*, w Muz. Narod. w Warszawie 180 i *fig. 41, 42*; reklama produkcji 199; spór z konfraternią kupiecką w Warszawie 200; umowa z Selimandem (1789) 170, 176, 177; znaki na pasach (PJ) 170, 176, 179, 180, 199, 200, 215 i *fig. 41, 42, 43*
- pasy: angurskie 212; bagdadzkie 212; bajwole chińskie 212; buczackie (sygnowane) 125 i *fig. 11*; „chińskie“ 133, buczackiej roboty „chińskie“ 125, zob. też pod bajwole; farfurkowe (z doniczką w końcach) 116; francuskie 107; gdańskie rypsove 107, zob. też Besz, Salzhüber; hałajowe w gwiazdki i muszki 212; „mędelkowe“ (*mandyl*) 150; moskiewskie: kałamajkowe, krepowe, nieiane, paskowe, „ad instar perskich“, wełniane, siatkowe 212, ich eksport do Polski 198; pieńkowe (jedwabne) 212; płócienne drukowane 205; perskie 39*, jedwabne, najbogatsze, podłejsze 212, w Muz. Narod. (Czapskich) w Krakowie 107; polskie 101—218, 39*, 47*, 48*, handel nimi 198, kryterium odróżniania od francuskich 201, majster „co wiąże kwiaty“ w „głowach“ 109, 115, materiał (jedwabne, półjedwabne, lite, półlite, wełniane) 107, motywy ornam. 111, 209, 210, bukiety w wazie i donicy 118, chińskie (pasy „z chińska“) 121, geometryczne pólka 113, „karpiołuska“ 170, „karumfil“ 138, 143, 208, „na kwiat dybowy“ 113, „mihurki“ 106, 110, ormiańskie 121, perskie 114, 115, 185 i *fig. 47* (wzór „z Heratu“), „piawki“ 115, „sucharki“ 106, 110, „szelążki“ 106, 115, tureckie 114, 115, 121, „wschodnie“ 111, 117, 118, zachodnie 111, 114, 117, 118, nazwy części pasa: „głowy“ (=końce) 102, 103, 106, 113, 115, 116, 210, „półka“ 113, 114, 115, „półpasek“ 103, „szlaczki“ 102, 115, „wciąż“ pasa 102, 113, 210, 211, nazwy tureckie i perskie w tkactwie pasów 102, 106, proporcje (w stosunku do wschodnich) 103, 209, rola tkaczy ze Wschodu i Zachodu 106, rozwojowa linia 206, różnice od wschodnich 102, 103, 107, słuckie czterostronne 105, w mihurki, sucharki, półsute, sute, jedwabne 110, stanisławowski „mędlowy“ 124, technika 103, 107, 111, 48*, typ wczesny (Stanisławów, Brody, Słuck) 130, 206, podwarszawskich persjarni 206, warsztaty (i ich części, wschodnie, zachodnie) 104—8, wartość art. 211, wędrówki tkaczów 111 (zob. też Selimand), wpływ perski 114—5, 127—8 i *fig. 6, 7*, turecki 114—5, 127—8 i *fig. 4, 5*, wschodni i zachodni 101, 116, 117, zbiory 101, 102, znaki 110, 111, zob. nadto pod miejscowościami wymienionymi pod hasłem persjarstwo; sekiewskie 212, stambulskie 107, 108, 112, 114, ich geneza, ornamentacja 112, rodzaje 212, „z perska“ 127, wyrobu Misiorowicza w Brodach i Stanisławowie 123; „sute“ i „podlejsze“

- 132; „szalowe“ 212; tureckie: kelbele, muślinowe i sekiewskie 212; tyfytkowe wyszywane 212; wełniane 212; wschodnie: handel zob. Nikorowicz, różnice od polskich 102, 103, 107, technika (splot płócienny i keperowy) 107, 47*, 48*; żydowskie 212; zob. też pod Persja, persjarstwo, Turcja, Wschód
- Pauletti Michele robotnik w fabr. brokatów w Grodnie 160
- Paweł św.: na nagr. Gamrata w kat. krak. 238; na obrazie got. w Raclawicach Olkuskich 15*; posąg w kapł. Zygm. na Wawelu (i jego rzymski styl w rodzaju Bart. della Porta) 36*, 37*; wezwanie k. w Sandomierzu 31, 32, 41, 45, 51; zob. też św. Piotr
- i Jan św., wezw. k. w Wenecji 237, 251
- Pelplin, katedra (k. pocysterski), związek z k. *des Jacobins* w Tuluzie 53*
- Pencz Jerzy malarz norymberski, tryptyk w kapł. Zyguntowskiej na Wawelu 43*
- Penczberger Tomasz w Krakowie (w. XVI) 244
- Perkowski Sylwester woźny przysięgły i autentyczny 214
- Persja (i Persowie) 161, 200, 201, 39*; kobierce 104, 38*—40*, 48*, import do Polski 39*, ludowe 39*, nadworne warsztaty kobiernicze (karkany) 39*, ornamentacja 117; malarstwo 40*; motywy ornamentalne w pasach: francuskim, naśląd. polskich 201 i *fig. 55* i polskich 114, 115, 116 („drzewo życia“), 117, 118, 121, 130, 210 i *fig. 6, 7, 8*; opisy podróżników europ. w. XVII 38*, 39*, zob. Krusiński; pasy 114, eksport do Polski 198, proporcje 103, rodzaje 212, wpływ na polskie 114, 115, 126—9, 137—8 (Słuck, Stanisławów), 172 (Kobyłka), 185 (Masłowski, wzór „z Heratu“), 207 (Grodno, Kobyłka, Lipków, Stanisławów, Warszawa) i *fig. 6, 7, 47*, i na stambulskie 126, 127; sztuka dekor., wpływ na ornam. turecką 114; wyrazy w tkactwie pasów pol. 102
- persjarstwo polskie 101—218, 47*, 48*; administracyjny kierownik 109; metr (kierownik art. techn.) 109, mistrz wiążący kwiaty 109; narzędzia wsch. i zach. 106; nomenklatura perska i turecka 102, 105; organizacja 108; Ormianie ze Stambułu 122; projekty i projektodawcy 108; protektor (J. Potocki) 123; rola J. Madzarskiego i F. Selimanda 207; topografia 122, 123, 208, wynagrodzenie tkaczy 110; znaki fabryczne 110; zob. też Belica, Besz, Brody, Buczacz, Chełm, Chmielewski, Drzewica, Filsjean, Gdańsk, Grodno, Kobyłka, Korzec, Kraków, Kutkorz, Lipków, Łahodów, Łykoszyn, Madzarscy J. i L., Masłowski, Międzyborz, Nieśwież, Paschalis, Popiel, Przeworsk, Puciłowski, Rożana, Salzhüber, Selimand, Słuck, Sokal, Sokołów, Stanisławów, Sztumer, Terespol, Trojanowski, Uhnów, Warszawa, Żmigrod; zob. też pod tkacze
- Perugia, dekor. stiuk. 54
- Peruzzi Baldassare, dekor. stiuk. 54
- Petersburg, cerkiew św. Aleksandra Newskiego, model Schwertfegera (w. XVIII) 4*—6* i *fig. 2*
- Pfenning D. malarz salzburski (poł. w. XV) 12*
- Pfister Jan ze Lwowa, nagr. Ostrogskich w Tarnowie 261, 30*
- Piatnie św. cerkiew we Lwowie 119
- „piawki“, ornament na pasach pol. 115
- pieczęcie królewskie polskie w. XV—XVIII 10
- Piernikarz Mikołaj mieszczanin kaliski (1609) 37
- Pietà 4*
- Pileccy Stanisław i Katarzyna 244
- Pilecka Katarzyna, nagr. w Pileicy (Padovano) 244 i *fig. 22*
- Pilica, k. paraf., nagr. K. Pileckiej 244 i *fig. 22*
- Pillement Jean mal. 121, 172
- Piłata ratusz, kapł. w Kalwarii Zebrzydowskiej, stiuki 55
- Pimentel Maria Osorio, żona Don Pedra da Toledo, wicekróla Neapolu 49*
- Piniński Leon: dyskusja 40*; kolekcja 266; wspomnienie pośmiertne 265—7
- Pięców: bożnica, dekor. stiukowa 53; kamień do atyki Sukiennic 255; k. paraf., dekor. stiuk. 25, 52, 53 i *fig. 52*; k. reformatów na Mirowie, dekor. stiuk. 53 i *fig. 53*
- Pińsk, bożnica, dekor. stiukowa 53
- Piotr Wielki car 6*
- św.: na nagr. Tomickiego 235 i Gamrata 238; na obrazie Zaśnięcie M. B. w Mszanie Dolnej 7*, 13*, 15*; w ołtarzu Mariackim Stwoża 13*; posąg w kapł. Zyguntowskiej na Wawelu 36*; wezwanie k. w Fritzlar 8, w Halberstadt 44*, w Krakowie na Garbarach 82
- i Paweł św., wezw. k. w Krakowie 61
- Piotrowicz Jakub persjanin ormiański w Stambule 122, jego roboty pas w Muz. Narod. w Warszawie 126
- Piotrków: dekor. stiukowa 52; k. dominikańców, dekor. stiuk. 51 i *fig. 50*; k. franciszkańców, dekor. stiuk. 25; zjazdy trybunalskie, sprzedaż pasów 193, 198
- Pipan Jerzy edyl k. Mariackiego w Krakowie 244
- Pipetata Jakub złotnik włoskiego pochodzenia w Krakowie w w. XV 1, 10
- Pisanello 233, medal Lionella d'Este 232
- Piza zob. Izajasz z Pizy
- PJ (=PI) znak Paschalisa 170, 175; PJ i ∞ , znak Paschalisa i Selimanda 176

- Planiscig L. hist. szt. 219, 223
 Plautus, teksty źródłowe 51*
 Plotyn, funkcja artysty 21*
 Plaza 97
 Płock, Muz. Diec., pas ze znakami PJ ∞ 172, 176
 Pobóg, herb Ruszkowskich 38
 Pochwalski Kazimierz, artykuł Pinińskiego 267
 Pocięcha Władysław dr 41*
 Podkarpacie, piaskowiec użyty u św. Andrzeja w Krakowie 96
 Podole 45*
 Pogorzycze 97
 Pogwizdów 43*
 Poniatowski Józef ks., kult 17
 — Stanisław August zob. Stanisław August
 Pokucie 123, 124
 Polakowa (= Morduchowa) Tauba dzierzawczyni persjarni w Słucku 149
 Polska 52, 124, 143, 151, 160, 168, 169, 184, 191, 201, 203, 225, 243, 254, 258, 260, 261, 264; architektki włoscy w w. XVI i XVII 36; architektura got. kośc. dwunawowe 53*, wpływ krzyżacki (prawdziwy i rzekomy) 53*; architektura renes., atyki 23, 33, 41, 256, 261, 24*, świecka 23, 24, tradycje got. w kośc. 24, 25, 29, 35, 36, 38, 39; bożnice, dekor. stiukowa w. XVII 53; dekor. stiukowa w. XVI—XVII (typ kaliski i lubelski) 44—58, tradycje got. w niej 56; emigracja Ormian tkaczy z Turcji 122, 125, 134, 175; herby: na medalu Zygmunta I 231 i *fig. 3*, na nagr. Kazimierza Jag. 231, na kapł. Świętokrzyskiej na Wawelu 256, na pasach Filsjeana 117, 174, 175, na stopie krzyża kat. sandom. 10—2, ziem w kamienicy Hetm. w Krakowie i na pieczęciach 10; import kobierców z Persji 39*, pasów: z Francji 107, 200, 205, z Gdańska 204, moskiewskich 198, z Niemiec 205, perskich 198, z Turcji (Stambuł) 108, 122, 125, 134, 198, ze Wschodu 101, 118; import warsztatów i narzędzi persjarskich ze Wschodu 103; kobierzec może polski w Detroit u Turzańskiego-Kahanowicza 39*, 40*; kościoły jezuickie budowane przez Bernardoniego 36; odzyskanie Brodnicy (1920) 15; pasy 101—218, 39*, 47*, 48*, ich kształty i proporcje 102, różnice form od wschodnich 102; persjarstwo 101—218, 47*, 48*, na kresach pld.-wsch. 101, 106, 112, 122, 123, 127, 130, 131, 132, 136, 146, 206, 208, tkacze z Lyonu 106, Ormianie ze Stambułu 104, 133, 208, Polacy 209, zob. też nazwy miejscowości i nazwiska osób wymienione pod pasy i persjarstwo; renesans spolszczony 23, włoski 219—62, zob. też architektura, rzeźba, Ant. da Fiesole, Bernardino de Zanobi, Berrecci, Canavesi, Cini, Gucci, Guglielmo da Fiesole, Michałowicz, Padovano, Pfister; rozbiór r. 1772 15; stanowisko społeczne artystów 21*, 22*; sztuka dekor. w. XVII 117; traktat z Turcją z r. 1670, dokument 117; wojna szwedzka (jej skutki w archit.) 42; wpływ renesansu na Szwecję 58; wschodnie kresy 35, 101, 106, 112, 122, 123, 127, 130, 131, 132, 136, 146, 206, 208; zegarmistrzostwo 16*—7*; złotnictwo got. zob. złotnictwo
 Połoński b. podskarbi Radziwiłłów 147
 Pomorze 205
 Pope hist. szt. ang. 35*
 Popiel Michał, znak na pasie w zb. Potockich w Krzeszowicach 197 i *fig. 54*
 Popielowa zob. Sinko-Popielowa
 Popielowie zob. Warszawa, Arch. Gł.
 Poraj, herb Zbłudzkich 11*
 Porąbka Uszewska, k., obraz gotycki 15*
 Porta Fra Bartolommeo della 37*
 portrety autorów starożytnych 34*, 35*
 Potoccy 125; archiwum zob. Jabłonna; pałac w Warszawie (przedtem Czartoryskich) 28*; protektorowie persjarstwa 123, 124, 127; zbiór w Krakowie (Pod Baranami), obr. Kulmbacha Św. Barbara 42*; zbiór w Krzeszowicach (pasy) zob. Krzeszowice
 Potocka Ludwika ksieni klarysek w Krakowie (1741) 87
 Potocki Józef hetman w. k. i kaszt. krak., protektor architektury i persjarstwa 122—4
 — Mikołaj starosta kaniowski, fundator budowli w Buczaczu 125, fundator antependiów rokokowych 29*
 — Stanisław dziedzic Brodów, syn Józefa 124
 — Wincenty dziedzic Brodów, syn Stanisława 124
 Poturzycka Bibl. zob. Lwów, Bibl. Poturz.
 Poznań 37, 53; cech wspólny malarzy, hafciarzy, złotników i aptekarzy (1489) 21*; katedra, nagr. bpa Adama Konarskiego (Canavesi) 254; Muz. Archidiec., pas Mikonowicza (stambulski) 126 i *fig. 6a*; ratusz dekor. stiuk. (ok. 1550) 46
 „pólka“ pasa 113—5
 Północ 36*; dekor. stiukowa renes. 45
 „półpaski“ zob. pasy polskie, nazwy
 P. R., sygnatura na talerzu emal. z Limoges (w. XVI w M. Narod. w Krakowie 18*, zob. Reymond Praga: klasztor krzyżowców, obraz Zaśnięcie M. B. (1484) 12*; k. N. P. Marii Zwycięskiej (1611—3) 43—4; k. św. Salwatora, dekor. stiukowa 56 i *fig. 57*
 Prądnik, zamek biskupów krak. (Padovano) 23*
 Prenner Wolfgang zegarmistrz krak. (1667—71) 16*

- Proszowice, k. paraf. 53*
- Protasewicz Suszkowski Walerian bp wileński (1573) 241
- Prusy 15, 5*; pobyt Jakuba lapicydy z Xanten (1360—1) 17; wpływy nadreńskiej sztuki 17; Wschodnie zob. Orzesz
- przemysł art. krak., badania Lepszego 264
- Przemysł, katedra łacińska, nagr. bpa Jana Działuskiego (w. XVI) 24*
- Przeworsk, pasy (?) 123, 194
- Przeddziecka Maria z Tyzenhauzów 153
- Przeddzieckich Bibl. zob. Warszawa, Bibl. Przewdz.
- Przychocki Gustaw prof. dr, dyskusja 51*
- Przykuta Grzegorz „de villa Blazminy“ szwagier Padovana 225
- Katarzyna żona Padovana 225
- Przykowski Tadeusz dr, dyskusja 3*
- Prusiewicz Aleksander 182
- Przyrembel Zygmunt dr, zbiór fotogr. pasów z Ord. Radziwiłłów 102
- Puccy z Lyonu tkacz w fabr. jedw. w Grodnie 152
- Puciłowski Antoni persjanin (z Krynek w Grodzieńskiem) w Krakowie 184, 187, 188, 207, 208, 48*; pas w Muz. Czart. w Krakowie 187, 188 i *fig. 5j, 48*; sygnatura 188
- Pudencjana św., wezw. bazyliki w Rzymie 31*, 33*—35*
- Pulietty florentczyk, pracownik fabr. jedwab. w Grodnie 152
- Pułtusk (Mazowsze), k. ok. 1560, dekor. renes. 46
- Pyrgoteles zob. Zorzi
- Rabula, kodeks miniaturowy 34*
- Raławice Olkuskie, k. paraf.: obraz św. Jana Jaluźnika z pocz. w. XVI 15* i *fig. 9**; tryptyk ok. r. 1511 15*, 16*
- Raławki dolina 97
- Radecznicza (koło Zamościa), k. (1667—95) 42
- Radłów, k. tablica erekcyjna z r. 1337 50*
- Radwan, herb bpa Zebrzydowskiego na wieży Zygmuntońskiej 256
- Radziszewski Michał płk i komisarz gen. dóbr Radziwiłłowskich 141
- Radziszów 97
- Radziwiłł 110, 145
- Antoni namiestnik W. Ks. Poznańskiego 18
- Dominik 144, 146, 147
- Karol „Panie Kochanku“ 133, 135, 140, 141, 144; umowa z Janem Madżarskim 141, 142
- Michał Kazimierz „Rybeńko“, reorganizator persjarni w Słucku (względnie w Nieświeżu) 104, 105, 108, 109, 111, 124, 132, 135—7, 146; umowa z Janem Madżarskim (1758) 132, 133, 135, 137
- Wilhelm 150
- Radziwiłłowa Anna z Sanguszków 136
- Radziwiłłowie zob. Naliboki, Nieśwież, Słuck, Urzecze
- Radziwiłłówna Barbara zob. Barbara królowa
- Józefa 144, 145
- Maria 144
- Stefania (Wittgensteinowa) 146
- Radzyń, k. św. Trójcy i jego dekor. stiukowa 31, 41, 50, 51 i *fig. 8, 18, 24, 44*; zakrycia zwieńczona attyką 33, 41 i *fig. 24*
- Rafaël Santi 45; Stanza dell' Incendio i aras Oślepienie Elimasa 29*
- Raguza sycylijska 25*
- Ralbanus pisarz Biblii z r. 1321 zob. Kraków, Arch. Kapit. Metr.
- Ramazzotti Armacciotto, nagrobek (Lombardi zw. Cittadella, 1526) w S. Michele in Bosco w Bolonii 24*
- Rawenna, tron starochrzesc. 32*, 33*, 34*
- Rayner Balcer wytwórca drewnianych pudeł zegarowych (1814) 17*
- reformaci zob. Pińczów, Wieliczka
- Reggio, katedra, nagr. bpa Buonfrancesca Arlotiego (Clementi 1508) 24*
- relikwiarz: krzyża św. 1, 2; w kształcie krzyża, głowy, ręki, stopy 1, 2; skrzynie relikwiarzowe nadreńskie 17; zob. też Akwizgran, Gniezno, Kolonia (k. św. Kolumby), Kraków (k. św. Floriana), Marburg (k. św. Elżbiety), Sandomierz (katedra), Toruń (k. św. Jakuba)
- Ren 7, 16, 17; górny 8, kielich z w. XIV w Sigmaringen 16; środkowy, mal. miniat. 7, 8
- Renard hist. szt. niem. 16
- renesans 209; w Szwecji rodem z Polski 58; włoska rzeźba 48*, 49*; włoska rzeźba w Polsce 219—62; włoski w Polsce, zob. też Berrecci, Canavesi, Cini, Gucci, Kraków (kapl. Zygmuntońska), Padovano; technienie w gotyckich obrazach w Polsce 10*, 15*; tkaniny 48*; zamek w Łobzowie 3*; zob. arasy, architektura, dekoracja renesansowa, emalie, malarstwo (obrazy, ścienne), rzeźba
- Reymond Piotr emalier-malarz w Limoges w w. XVI 18*, 19*
- Riegl hist. szt. niem. 38*
- Rinaldo Aldo da, hist. szt. włoski 49*
- Rix starosta 174
- Rizzi-Zannoni, sztych (1772), pałac Brühla w Warszawie 28*
- Robinson hist. szt. ang. 38*
- Roch św., rzeźba Padovana w Wenecji 222
- Rodzina św. na obrazach gotyckich z Ołpin 16*, w Raławicach Olk. 15* i z Rychnowa (w M. Diec. we Włocławku) 16*
- rokoko 43, 209; chińszczyzna i turecczyzna 121, 203; motywy w ornamentacji pasów

- polskich 116, 172, 181, 201, 204, 207 i *fig. 55*;
rzeźba lwowska, związek z Niemcami i malarstwem ikon 29*, 30*; zegar w Wieliczce 17*
- Rokossowski, nagr. w k. w Szamotułach 19*
- Roma (Gotlandia), k. cysterski 52*
- romanizm zob. architektura romańska
- Romano Giulio mal. włoski w. XVI 45
- Romaszko Julian w Słucku 150
- Rosja: cerkwie barokowe w. XVIII 4*, 5*; import pasów ze Słucka 111
- Rossano, kodeks miniat. starochrześc. 33*, 34*
- Rossi Beltrando († 1527), nagr. duża G. F. Agrate w S. M. della Steccata w Parmie 24*
- Rosso, posąg Obadii na kampanili katedry florenckiej 36*
- Rovere zob. Basso
- Rovezzano Benedetto da, posąg św. Jana Chrzc. w kat. florenckiej 36*
- Roztropność, alegoria na nagr. Tarnowskich w Tarnowie 254
- Rożana (w pow. słońskim), persjarnia 194 i jej wyroby (domniemane): pas w Muz. Narod. w Warsz. 194 i *fig. 7g, 52*
- Römer Alfred malarz i hist. sztuki 102, 131, 170, 193, 194
- ruska ziemia, herb na pieczęciach król. pol. w. XV—XVIII 10
- Ruszkowski Andrzej h. Pobóg miecznik kaliski, fundator kościołów w Złoczewie 38
- Rybitwy, k. paraf., dekor. stiuk. renes. 49
- Rybna 97
- Rychnów, k., obraz got. św. Rodzina 16*
- Rymaszewski Jan pracownik persjarni w Słucku 146, 147
- Rządkowski regent 169, 213
- Rzewuska chorążanka lit. 144
- rzeźba 21*; aleksandryjska 32*, 33*; badania Lepszego 264; bizantyjska (wczesna) 32*, 34*; egipska portretowa (Tell Edfou) 51*; gotycka zob. pod hasłami wymienionymi pod gotyk, rzeźba; hellenistyczna 32*; irańska 32*; renesansowa 30*, w Polsce 219—62, 23—5*, 35*—8*; rokokowa lwowska, związek z Niemcami i malarstwem ikon 29*—30*; rzymska: dyptyki konsularne 34*, Herkules i Omfalia w Neapolu 32*, płaskorzeźby z legendą o Mitrze (w Germanii) 32*, portrety (późne) 51*, sarkofagi zachodnie 33*; starochrześcijańska, drzwi w bazylice św. Sabiny w Rzymie 32*; z kości słoniowej: dyptyk z Cudami Chrystusa w Vict. and Alb. Mus. w Londynie 30*—4* i *fig. 15*, dyptyk w Murano i pokrewne zabytki 32*—4*, dyptyk Symmachów i Nikomachów 33*, koptyjska 34*, okładka w Mediolanie 34*, szkatułka w Brescji 34*, tron w Rawennie 32*—4*, zob. też Radłów, Szczepanów, Tarnawa, Trzciana, Zbylitowska Góra oraz nazwiska pod rzeźbiarze
- rzeźbiarze starożytni 21*; zob. Agrate, Antonio da Fiesole, d'Arezzo Niccolo, Belverte, Bernardino de Zanobi, Berrecci, Biały Jan, Bregno, Brunelleschi, Buonarroti, Canavesi, Cavalcanti, Cini, Clementi, Cosini, Coudray, Deibel, Donatello, Fontana B., Frączkiewicz, Gagini, Gucci, Guglielmo da Fiesole, Huber, Knöffler, Kopara, Lombardi, Lombardo, Majano, Marigliano, Marrina, Meachyni, Michałowicz, Nola, Padovano, Paneczek, Pfister, Rosso, Rovezzano, Sansovino And., Stella, Stwosz, Trwały, Watz, Zorzi, Zotto
- Rzgów koło Łodzi, k. paraf. św. Stanisława i jego dekoracja stiukowa (1630) 24, 25, 35, 40 i *fig. 15, 16*
- Rzym 151, 34*, 43*; barok, wpływ na jezuitów 23; bazyliki zob. kościoły; dyptyki konsularne 32*, 34*; Bibl. Watykańska, rpisy ilum. z w. XI (lat. 1267—70) 51*, 52*; fragment z akantem 33*; kościoły: S. Maria in Ara-coeli, nagr. Pietra da Vicenza (Andr. Sansovino, 1504) 24*, S. Costanza, dekor. sklepień 44—6, S. Clemente, nagr. kard. A. J. Venerio 237, S. Maria Maggiore, mozaiki 32*, S. Maria della Pace, nagr. Boccaccia 235, S. Maria del Popolo, nagr. kardynałów Basso Rovere i Sforzy (Andrz. Sansovino, pocz. w. XVI) 227, 228, 235, 237, 238, 24* i kard. B. Donato 237, S. Pudenziana, mozaiki 32*—5*, S. Sabina, drzwi rzeźb. 32*, 34*, S. Salvatore in Lauro, nagr. Eugeniusza IV (Izajasz z Pizy) 235; Lateran, sarkofagi 31*, 33*; łuki triumfalne 32*; malowidła z w. III w grobowcu Felicissimo 31*; mozaiki 31*—5*; nagrobki: papieża Hadriana VI 24*, kardynała di S. Angelo (1511) 24*, Armellini 45*, zob. również wyżej pod kościoły; Palazzo dei Conservatori, późnorzymskie rzeźby portretowe 51*; Panteon 45; płaskorzeźby z legendą o Mitrze (w Germanii) 32*; rękopisy łacińskie 34*; rzymski styl posągu św. Pawła w kapl. Zygmuntońskiej 37*; sztuka i jej cechy charakterystyczne 30*, 33*; Watykan, rpis Jozuego i Kosmasa 34*, Stanza dell'Incendio i aras Oślepienie Elimasa (Rafael) 29*, zob. też Bibl. Watykańska
- Sabina św., wezw. bazyliki w Rzymie 32*, 34*
- Sadowski pracownik fabr. w Słucku 146, 147
- Safewidów dynastia w Persji 39*
- Saksonia 28*; kościoły romańskie 44*, mechanizm do poruszania dzwonów 96

- salezianie zob. Lublin
- Salomea bł., ołtarz z r. 1681 w k. św. Andrzeja w Krakowie 94
- Salomon, płaskorzeźbiony medalion na cyborium Padovana w k. Mariackim 245, 249 i *fig. 29*, i w kapł. Zygmuntowskiej na Wawelu 35*—8*
- Salwator św., wezw. k. w Pradze czeskiej 56, 57 i w Rzymie (S. Salvatore in Lauro) 235
- Salzburg: malarz D. Pfenning (poł. w. XV) 12*; marmur czerwony na nagrobki Padovana 240, 247
- Salzhüber P. C. pasiarz gdański w Szydłowcu (Schidliz) i jego pas w Muz. Narod. w Warszawie 204
- Samson, herb Masłowskiego 185
- San, granica zasięgów środowisk art. krakowskiego i lwowskiego 30*
- sandomierska ziemia: herb na relikwiarzu w kat. sandom., na pieczęciach król. pol. w. XV—XVIII i w kamienicy Hetmańskiej w Krakowie 10—2; ród Dębnow w w. XV 11
- Sandomierz: dekoracja stiukowa, renesansowa 50; kościoły: dawny benedyktynek (Seminaryjny), dekoracja stiukowa 25, 52, św. Jakuba, dekor. stiukowa 51, 52 i *fig. 36, 49*, katedralny, inwentarz 14, relikwiarz krzyża św., zabrany w Brodnicy w r. 1410 i darowany przez Wład. Jagiełłę 1—19 i *fig. 1, 2, 4, 5, 6, 8, 10, 30**, rzeźby zabrane w Dzierzgonie w r. 1410 i darowane przez Wład. Jagiełłę 12, 13, 18, 19, św. Pawła 32, 41, dekoracja i urządzenie wnętrza (w. XVII) 31, 51 i *fig. 36, 49*; ratusz, attyka 256; stalle z w. XVII 117; województwo 34
- Sanguszkó zob. Radziwiłłowa Anna z Sanguszków
- Sanguszków pałac w Warszawie 27*
- Sanseverino Askaniusz, Jakub i Sossio, nagr. w SS. Severino e Sossio w Neapolu 49*
- Sansovino 220
- Andrzej 24*, 36*, 38*, 49*; nagr. kard. Sforzy i Basso Rovere w k. S. M. del Popolo w Rzymie i wpływ tego typu postaci na Polskę 227, 228, 235, 238, 254, 258
- Sapieha Aleksander kanclerz w. lit., założyciel persjarni w Rożanie 194
- Kazimierz Leon fundator k. bernardynów w Drui (1643) 50
- Sapiehowie fundatorowie k. św. Michała w Wilnie (1594—1625) 34
- sarkofagi starochrześcijańskie 31*, 32*
- Sarre hist. szt. niem. 38*
- Sas zob. Heisler
- Saul zob. Dawid
- Scardeoni kronikarz padewski w w. XVI, relacja o Padovanie 222, 223, 23*
- Schidliz (= Szydłowiec), przedmieście Gdańska 204
- Schindler Jan ks. prezes Senatu W. M. Krakowa 84
- Schmid z Gdańska pracownik fabr. jedw. w Grodnie 152
- Schnütgen, zbiór zob. Kolonia
- Schwertfeger architekt niemiecki w Rosji (i Wilnie?) w w. XVIII 5*, 6*
- Segnitz Michał zegarmistrz gdański 17*
- sekiewskie pasy tureckie, w siatkę, bogate 212
- seldżucka sztuka dekor., wpływ na Turcję 112
- Selimand François z Lyonu fabrykant pasów kolejno w Grodnie, Kobyłce, Lipkowie, Warszawie, Koreu 111, 151, 152, 160, 161, 163—70, 172, 174, 176, 177, 179, 180, 181, 183, 185, 194, 199, 201, 207—9, 212—4; jego roboty pasy: w Muz. Czart. w Krakowie 114, *fig. 4b*, 117, *fig. 7k* i *fig. 35, 36*, w Muz. Narod. w Warszawie 170, 172, 183 i *fig. 28, 31—4*, w zb. Kraszewskiego 181, w zb. Potockich w Krzeszowicach 181 i *fig. 7i, 44*, różnice koreckich od warszawskich, z Kobyłki i Lipkowa 182, wzór dla Masłowskiego 185 i *fig. 46*, znaki na nich (☞ ☞) 111, 170, 172, 174, 175, 176, 181, 183 i *fig. 31—6, 44*, umowa z Paschalisem (1789) 170, 176, 177; zasługi dla persjarnstwa polskiego 183
- Semkowicz Władysław prof. dr, dyskusja 48*
- Sewer 33*
- Seweryn św., wezw. k. w Kolonii 6
- i Sossjusz św., wezw. k. w Neapolu 49*
- SF, znak S. Filsjeana w Kobyłce 175
- Sforza Askaniusz kard., nagr. w k. S. M. del Popolo w Rzymie (Sansovino) 227, 228, 235, 237, 238
- Bona zob. Bona Sforza, królowa pol.
- Sforzino, nagr. dłuta Agrate (po 1528) w Parmie 24*
- sfragistyka 10, 11
- Sicheń Szymon pracownik fabr. w Słucku 147
- Siemianowscy właściciele Międzyborza 194
- Siemiatycze, dekor. stiukowa kościoła 25, 52
- Sienna 11; k. fund. przez Dobiesława h. Dębno, wojew. sandom. (w. XV) 11 i obraz Zaśnięcie M. Boskiej (w. XV, obecnie w M. N. w Warszawie) 12*; z Sienna Dobiesław wojew. sandom. 11, 12 oraz Jakub bp włocławski i arcybp gnieźnieński (†1480) 11, 12, 14, 17, 18
- sieradzka ziemia 35, 37, 38, 39; herb na pieczęciach król. pol. z w. XV—XVIII 10; kościoły 24, 25, 40 i ich dekoracja stiukowa renes. 40, 52; zob. też Chojne, Warta
- Sieryk Jakub pracownik persjarni w Słucku 147, 148
- Sierykowski pracownik persjarni w Słucku 146
- Sigmaringen, kielich z XIV w. 16
- SIK SAL, znak na pasie w zb. Potockich w Krzeszowicach 198

- Sinko (Popielowa) Krystyna, *Hieronim Canavesi*, 19*; *Cebes wawelski i Hans Dürer* 45*; *Kościół parafialny w Niepolomicach w epoce gotyckiej* 52*; dyskusja 3*, 53*; wybór na współprac. Komisji 43*
- Sjena: k. S. Domenico, cyborium B. da Majano 245; mal. got. 52*; zob. Cini, Marrina
- Siółko, folwark dzierzawiony przez Madzarskiego 135, 144
- Skrzynno (pow. opoczyński), k. paraf. (1626—38) 42
- Słomska Tekla żona Fr. Masłowskiego 185
- Stonim: bożnica, dekoracja stiukowa (1640) 53; powiat zob. Rożana
- Stoński Gabriel, przebudowa pałacu biskupiego w Krakowie 256
- Słuck 113, 146, 38*; akta grodzkie 144; fabryka galonów 131, 132; fabryka jedwabi 145, ich kolory 145; fabryka pasmanterii 211; k., dekor. stiuk. 52; materie: bogate (żyłety, zynety, dymy) 144, w karpia łuskę i w kwiatki 110, sute i półsute jedw. 145, 147; pasy 110, 113, 129, 130, 154, 180, 184, bogate 147, cechy ornamentu i jego geneza 136, z motywem obłoku 138 i *fig. 20*, zob. też niżej pod typy, naśladownictwo perskich 137, półsute, sute 145, typy: z bukietami w rokokowych ramkach ze wstążek 207, karumfilowy (motyw gwoździka) 138, 143, 207, persko-polski 207, ze „stropowym“ ornamentem 138, 207 i *fig. 21*, wartość art. 207, wpływ perski 138, wzór dla Masłowskiego 185, w zbiorach: Muzeum Narod. w Krakowie 138 i *fig. 17*, Potockich w Krzeszowicach 138 i *fig. 4d, 16*, Muzeum Jana III we Lwowie 118, Muz. Przem. Art. we Lwowie 138 i *fig. 18*, Ordynacji Radziwiłłów w Nieświeżu 143 i *fig. 4e, 6d, 22*, Muzeum Narodowego w Warszawie 138 i *fig. 5f, 6b, 15*; persjarnia 104—111, 130—51, 185, 190, 192, 206—8, archiwalne materiały 131—3, 135—7, 140, 144—50, desinator (projektujący) 146, działalność Jana 134 i Leona Madzarskich 43, 44, ilość warsztatów 109, „mistrz wiążący kwiaty“ 146, nazwy części warsztatów (magle, kruki, kółka do kafesu, czery, osnowa do wituszki) 105, okresy: I (1758—76) 134, zob. też Nieśwież, II (dzierzawa Madzarskich 1776—1807) 40, III (admin. Radziwiłłowska 1807—12) 146, IV (różni dzierzawcy 1812—42) 148, opis 105, 109, pracownicy, ich nazwiska i narodowości 111, 146, 48*, skala barw 145, sygnatury 110, 111, 137, 138, 143, 48*, wzory i urządzenia wschodnie 108, zależność od Stanisławowa 108, zwinięcie (1842) 149; środowisko kobiernictwa 40*
- Słuszkiewicz Eugeniusz dr orientalista 102
- Smoleński 193
- Sobek Sebastian krawiec z Kunowa i jego żona Anna, siostrzenica żony Padovana 225
- Sobieski Jakub kasztelan krak., instrukcja dla synów 22*
- Jan III król polski 40, 22*, zob. też Jan III
- Marek 22*
- Soderini Bernard 244
- Soest (Westfalia), miejsce pochodzenia burmistrza toruńskiego Jana (†1361) 17
- Sokal: k. brygidek (ok. 1618) 34, 35; pasy (?) 194
- Sokołowski Marian prof. dr, hist. sztuki 263
- Sokołów na Podlasiu, persjarnia 194, pasy sygnowane w zb. Potockich w Krzeszowicach 194 i *fig. 7l, 53* i w handlu antykw. we Lwowie 194
- Sossjusz i Seweryn św., wezw. k. w Neapolu 49*
- Spani zob. Clementi
- Spisz, attyki 256, 261
- Spitzer, kolekcja zob. Paryż
- Sprawiedliwość, alegoria na nagr. Tarnowskich w Tarnowie 254
- stalle zob. Biecz, Kolonia, Sandomierz
- Stambuł 130, 132, 133; Ormianie, fabrykanci pasów 104, 112, 122, ich emigracja do Polski 122, 134; pasy 113, 129, 130, ich eksport do Polski 125, 134, ich rodzaje i ceny 124, 212, typ 206, wpływ perski 126, 127; pas roboty Mikonowicza w Muz. Archidiec. w Poznaniu 126 i roboty Piotrowicza w Muz. Narod. w Warszawie 126
- Staniątki, kl. benedyktynów, zegar gdańszczanina M. Segnitza 17*
- Stanisław August król polski 104, 106, 123, 124, 151, 165, 168, 174, 192, 199, 211, 17*; przywilej dla Fr. i Tekli Masłowskich 185, 186, dla Filipa Nereusza Szaniawskiego 192; wizyta w persjarni w Lipkowie 180, w Nieświeżu 142
- z Mogiły malarz krak. w. XVI 237
- św., grób na Wawelu 237; kloc ze śladami krwi na Skałce 247; miejsce urodzenia 237; na nagr. Gamrata 238; na obrazie got. w Raclawicach Olkuskich 15*; ołtarz z pocz. w. XVI w k. Mariackim w Krakowie 4*; order, mundur 211; wezw. k. w Rzgowie 32, 33 i w Zamościu 52
- Stanisławów, persjarnia 104, 105, 108, 123, 124, 127, 130, 146, 151, 184, 206—8, wyrabiane w niej pasy 125, 128—30, 132, 135—8, 143, 198, motyw gwoździka („karumfil“) w nich 138, pas w M. Narod. w Warszawie 130 i *fig. 14*, zob. też Madzarski, wpływ perski 138
- Stanisławska Eufrozyna ksiieni klarysek u św. Andrzeja w Krakowie 94

- starochrześcijańskie: dekoracja stiukowa w S. Costanza w Rzymie 46; malarstwo miniaturowe 33*, 34*; rzeźba z kości słoniowej 30*—5*: dyptyk z Cudami Chrystusa w Vict. and Alb. Mus. w Londynie 30*—4* i *fig. 15*, w Murano 32*—3*, Symmachów i Nikomachów 33*, tron w Rawennie 32*, 33*
- Starowolski Szymon, *Monumenta Sarmatarum* (1655), 41*
- Stary Wiśnicz, kościół 50*
- Staszic 157
- Stefan Batory 3*
- św., posąg Ghibertiego w Or San Michele 36*
- Stella Paolo rzeźbiarz w Padwie 220, 222, 225
- Sterzing, ratusz, obraz Zaśnięcie M. Boskiej z r. 1458 11*
- Stradom 185
- stiukatorzy zob. Fontana B., Pahr, Watz
- stiuki zob. dekoracja
- „stropowy“ ornament 47*, 48*; w pasach z Kobylki 174, Masłowskiego 185, słuckich 143, 207
- Stołpce, k., dekoracja stiukowa 25
- Stopnica 11; k. paraf., kielich z daru Kazimierza W. 6
- Strzesz kanonik chełmiński (ok. 1670) 15
- Stwosz Stanisław 4*
- Wit 4*, 12*, 13*, 36*
- „sucharki“, motywy ornam. pasów polskich 112
- Suchodolec Franciszek 152, 153, 160
- Suess zob. Kulmbach
- Suszkowski zob. Protasewicz
- Swirydowicz Jakub pracownik fabr. słuckiej 147
- synagoga zob. bożnica
- Sulima, herb bpa Gamrata na kapł. Świętokrzyskiej na Wawelu 256
- Syria 31*, 34*
- Szablowski Jerzy dr, *Stary Zamek w Żywcu* 4*; *Zaśnięcie Matki Boskiej, obraz cechowy z początku XVI wieku w Mszanie Dolnej*, 7*—16* i *fig. 4*—10**; dyskusja 4*, 16*
- z Szadka Mikołaj rektor Uniw. Krak. 223
- „szałowe“ pasy „w pieńki“, „podle“ 212
- Szamotuły, k., nagr. Rokossowskiego (Canavesi) 19*
- Szaniawski Filip Nereusz właśc. Drzewicy, założyciel różnych fabryk w w. XVIII 192, 193
- Szaniec, k., poliptyk z końca w. XV z Zaśnięciem M. B. (obecnie w M. N. w Warszawie) 12*
- Szczebrzeszyn: bożnica, dekor. stiukowa (ok. 1660) 53; k. św. Katarzyny 32, 40, 41, dekor. stiuk. (1638) 50—2, 54 i *fig. 20, 25, 27*; k. paraf. (1610—20 odnow.) 32
- Szczepanów, k.: chrzcielnica (1534) 50*; wotum Tomickiego 237
- „szelążki“, ornam. pasów pol. 115
- Szeligowska Irena dr, *Ornamentyka etruska*, 47*
- Szklarki dolina 97
- szkło: krakowskie w. XV—XVIII 26*; polskie 50*
- Szlegel urzędnik administr. dóbr Radziwiłłowskich 149
- Sztumer Jan Kanty fabr. pasów w Krakowie 184, 185, 187, 189, 190
- Szwecja: dekoracja stiukowa 57, 58 (stiuki Pahrów i Holendra Watz 57); okupacja Brodnicy 15; wojny 42, 53; wpływy włoskie z Krakowa 58
- Szydłowiec: kapł. zamkowa, dekor. stiukowa 25, 52; k., nagrobek Mikołaja Szydłowieckiego 23*, 25*
- Szydłowiecki Mikołaj, nagr. w Szydłowcu 23*, 25*
- Szydłowski Tadeusz prof. dr, *Jorg Huber*, 4*; dyskusja 21*, 22*
- Szymona uczta na chrzcielnicy w Hildesheimie 4
- Szyszek Bohusz Adolf prof. dr 92
- Śląsk: stosunki z Krakowem 52; wpływy włoskie z Krakowa idące dalej na Niemcy pn. i Szwecję 57, 58; zob. Alt-Schönau
- Śmieszkiewicz pracownik fabr. w Słucku 146
- Śmieszko Bazyli pracownik fabr. w Słucku 147
- Świątniki 97
- Świencicki Antoni pracownik fabr. w Słucku 147
- Świerze-Zaleski Stanisław dr, dyskusja 25*
- Świerzeń 146
- Świeykowski Emanuel dr, hist. szt. 170, 190, 195
- Świszczowski Stefan inż. arch. i Ekielski Jan inż. arch., *Krakowski kościół św. Andrzeja w dobie romańskiej*, 61—99, 43*, 44*
- Tarczek, k. paraf., tryptyk got. mal. 15
- Tarnawa, k., nagr. 50*
- Tarnowscy: Barbara z Tenczyńskich, nagr. w kat. w Tarnowie (Padovano) 250—2, 260 i *fig. 38—40, 25**; Jan hetman oraz kaszt. krak. i Jan Krzysztof, nagr. w kat. w Tarnowie (Padovano) 227, 253—4, 256, 260, 261 i *fig. 43—6, 24**; trzej Janowie, nagr. w kat. w Tarnowie 25*
- Tarnów: katedra, nagr. Ostrogskich (Pfister) 261, Tarnowskich zob. Tarnowscy; Muzeum Diec.: epitafium malowane z r. 1514 z Kasiny W. 15* i tryptyk z Wójtowej (1525) 15*; ratusz, attyka 256
- Tartaków, jarmark, sprzedaż pasów 198
- Tatarkiewicz Władysław prof. dr, *Typ lubelski i typ kaliski w architekturze kościelnej XVII wieku*, 23—58 i *fig. 1—58*
- Tatarzy 38*
- Tell Edfou (Egipt), herma portretowa 51*, wykopaliska 51*—2* i ich znaczenie 50*

- Tenczyńska zob. Tarnowscy: Barbara
teoria sztuki 20*—2*
- Terencjusz, rypisy miniatur starożyt. 33*
- Terespól, pasy (?) 194, 195
- Thieme, współredaktor Słownika artystów 264
- TI, sygnatura Trojanowskiego 187
- tkactwo: perskie (kobierce) 38*—40*; koptyjskie 31*; wschodnie a zachodnie, różnice techniczne 104; zob. też arasy, kilimy, kobierce, kobiernictwo
- tkacze (przeważnie pasów) zob. Barancewicz, Bartolo, Belica, Besz, Borsuk, Chmielewski, Chojecki, Ciszkiewicz, Corsellini, Dechazelle, Dequaire, Dubiccy, Dupiney, Filsjean, Gadowski, Gutowski, Inard, Iwaszkiewicz, Kanczyło, Lafay, Madżarski, Masłowski, Mayer, Michałowski, Nadolski, Neudorf, Paoletti, Pauletti, Paschalis, Popiel, Piotrowicz, Puciłowski, Pulietty, Rymaszewski, Sadowski, Salzhüber, Schmid, Selimand, Sicheń, Sieryk, Sierykowski, Swirydowicz, Sztumer, Śmieszkiewicz, Śmieszko, Świencicki, Trojanowski, Wolsin, Zienkiewicz
- tkaniny: roboty D. Misiorowicza w Brodach i Stanisławowie 123; tureckie 48*; weneckie, włoskie dla Wschodu 48*; wschodnie 114, 48*
- Tokat w Armenii 175, 199
- Toledo Eleonora da, ż. Cosimy Medici, portrety Bronzina 49*
- Don Pedro da, markiz de Villafranca, wicekról Neapolu, nagr. w Giacomo degli Spagnuoli w Neapolu (Marigliano) oraz grób w katedrze florenckiej 49*
- Tomasz z Modeny zob. Modena
- św., wezw. kapł. (Tomickiego) w katedrze krak. 234
- Tomaszewski komisarz Księstwa Słuckiego 109, 144
- Tomicki Piotr bp krak.: cyborium w kat. krak. (nie zachowane, Padovano) 233, 234; kapł. w kat. krak. (Berrecci) 234; nagr. tamże (Padovano) 227, 234—8, 243, 249, 251, 260 i fig. 12—5, 23*, 25*; portret w krążg. franciszk. w Krakowie 45*; protektor Padovana 233—8; wota woskowe (nie zachowane) 237, 238
- Tomkiewicz Stanisław dr, hist. szt. 263, 264
- Topór, herb Tenczyńskich na nagr. Tarnowskiej w Tarnowie 251
- Toruń: burmistrz Jan z Soest (†1361) 17; k. św. Jakuba, krzyż srebrny z XIV w. 17; pokój r. 1466 15; przynależność do westfalskiego koła Hanzy 17; złotnicy 17
- Trajanowski zob. Trojanowski
- Treitschke, fabryka pasów w Berlinie 205
- Trenkwald hist. szt. niem. 38*
- Trevano Jan archit. ok. 1600: odnowienie wawelskiego zamku po r. 1595 48; udział w robotach w Łobzowie 3*
- Treviso, k. św. Mikołaja i Muzeum, malowidła got. 52*
- Trewir zob. Baldwin arcybp
- Trezzini Piotr archit. w. XVIII w Rosji 6*
- Trojanowski Józef fabrykant pasów w Krakowie 184, 186, 187, 207, 208, 48*, jego sygnatura TI 187
- Trójca św.: ołtarz w kapł. Tomickiego w kat. krak. 237; tryptyk w kat. krak. 30*; wezw. k. w Kielcach 34, w Radzynie 28
- Trwały Jakub, nagr. kobiety w k. franciszkanów w Krośnie 30*
- Trypolis, grobowiec wyznawczyni Mitry 32*
- Trzciana, k., nagrobki 50*
- Trzebicki bp krak., witrażyki z herbami w kat. krak. 26*
- Trzcieniec w pow. księskim zob. Borkowie: Jan Trzemeski Adam starosta tarnowski (w. XVI) 254
- Trzej Królowie, wezw. kapł. (Tomickiego) w kat. krak. 234
- Tuchów: k. klasztorny, rzeźby z pocz. w. XVIII 30*; k. paraf. urządzenie rokokowe z r. 1800 30*; skrzyżowanie zasięgów Krakowa i Lwowa w w. XVIII 30*
- Tuluza, k. dominikanów (*des Jacobins*), związek z k. Mariackim w Gdańsku i katedrą w Pelplinie 53*
- Tureja: hafty, motywy z nich w pasach „stambulskich“ 112; ludy w Persji 40*; meczety, minbary z drzewa rzeźbione 112; nomenklatura tkacka (używana też w Polsce) 102, 105; pasy 39*, 47*, „kebele“, muślinowe, „sekiewskie“ w siatkę 112, ich eksport do Polski 198; persjanie ormiańscy, ich emigracja do Polski 122, 123, 125; stropy domów, ornament na pasach (także polskich) 112, 113, 114 i fig. 2, 3; sztuka dekor., związek z arabską, perską i seldżucką 112, 114; sztuka ludowa, hafty i wystrzyganki 112; tkaniny 48*, ich wpływ na pas buczański 125; traktat z Polską z r. 1670, dokument 117; warsztaty tkackie wywożone do Polski 103, 104; wpływ na ornamentykę pasów polskich 114, 115, 116, 121, 127, 129, 130, 210 i fig. 4, 5; wystrzyganki, ich motywy w pasach „stambulskich“ 112; wzory użyte w pasach polskich 174, 206, 207
- turkietańskie wschodnie freski 21*
- Turobin, k. św. Dominika (1626) 31, 40 i fig. 5—7, 22
- Turzański Kahanowicz Aleksander, zbiór w Detroit, kobierzec może polskiej roboty 39*—40*
- Twardowski Samuel ze Skrzypny, *Pałac leszczyński od sławy nieśmiertelnej* (Leszno 1643), 35*

- tyftykowe pasy wyszywane 112
 Tykocin, bożnica (1642), dekoracja stiukowa 53
 Tymowa, k., tryptyk got. mal. (w M. N. w Krakowie) 15*
- Tyrawska Anna ksieni klarysek u św. Andrzeja w Krakowie (1693) 82
 Tyzenhauz Antoni podskarbi lit., przełożony fabryk grodzieńskich (także pasów) 106, 151, 152, 153, 154, 160, jego list do Tomasza Aleksandrowicza 211
 Tyzenhauzów archiwum zob. Warszawa, Bibl. Przeddzieckich
 z Tyzenhauzów Przeddziecka Maria 153
- Uchanie, k. Wniebowzięcia N. P. Marii (1625) i jego dekor. stiukowa 31, 32, 40, 51 i *fig. 26, 39*
 Uhnów (wojew. bełskie), persjarnia(?) 195—7
 Ulm zob. Gertner
 Uniejów, k., stiuki (1649) 40
 Unrug starosta chamersztyński, założyciel persjarni w Kobylce 110, 161, 162, 164, 166, 167, 170, 213
 Uppsala, zamek renes., brama Jana III, dekor. stiukowa 57
 Urszula św. na obrazie w Porębie Uszewskiej 15*
 Urzeczce, huta szkła Radziwiłłowska 146, 50*
- Vasari 233, 48*, 49*
 Venerio Ant. Jakub kard., nagr. w k. S. Clemente w Rzymie 237
 Veneziano zob. Belverte
 da Vicenza Pietro bp, nagr. w k. S. Maria in Aracoeli w Rzymie (1504, Sansovino) 24
 Villafranca zob. Toledo Don Pedro
 Visby (Gotlandia) k. 52*
 Vischer-Merian, sztych, widok Krakowa (1619), podobizna k. św. Andrzeja 96
 Volterra, k. S. Lino, nagr. Rafaela Maffei (†1522) dłuta Silvia Cosini z Fiesole 24*
 Vredeman de Vries, wzory 55
- Wacław św., posąg w kapł. Zygmuntońskiej na Wawelu 36*
- Wadowice 97
 Walentyn św. 42*
- Wańkowszczyzna, folwark Madzarskiego 135, 136
 Warszawa 35, 37, 104, 124, 125, 153, 164, 165, 174, 203, 28*; Arch. Gł. (częściowo zbiór Popielów): akta Grodu Starej Warszawy 175, materiały do persjarni w Grodnie 106, do Selimanda i Paschalisa oraz persjarni w Kobylce 166, 170, 176, 179, 199, 201, 213—5, traktat pokoju polsko-turecki z r. 1670 117; Arch. Nieświeżkie: materiały do persjarni Radziwiłłowskich (w Nieświeżu) i w Słucku, do Madzarskich 102, 104—6, 110, 131—3, 135—7, 140, 144, 145, 148, 149, wiadom. o wyrobie galonów złotych w Słucku 131; Arch. Skarbowe: instruktarz celny z r. 1786 w sprawie pasów 198, 212, materiały do Padovana 224—5; Arch. Tyzenhauzów zob. Bibl. Przeddzieckich; Bibl. Przeddzieckich, Arch. Tyzenhauzów: list T. Aleksandrowicza do A. Tyzenhauza 211, materiały do persjarni i innych fabryk w Grodnie 102, 106, 151—4, 157, 159, 160, wiadom. o fabr. pasów Treitschkego w Berlinie 205; handel antykwarski, pas z Chełma 192, handel pasów, towarów wschodnich i modnych (w. XVIII) Jędrzejewicza 198, Ant. Kriegera (w kamienicy Łazarewiczowskiej przy Bramie Krakowskiej) 174, 176, Kriegera i Paschalisa 199, Łazarewiczowej 198, Łyszkiewicza 198, Nosonowicza 215, Paschalisa 175, 180; kamienice w Rynku (Baryczków i inne), dekor. stiukowa 52; kościoły: jezuitów (1626) 35 i jego dekor. stiukowa 52, dominikanów i farny, dekor. stiukowa 52; Krak. Przedmieście, dom Paschalisa 214; Księstwo 15; Muzeum Narodowe: kobierzec z ornam. ormiańską 39*, mundur orderu Orła Białego 157, obrazy późnogotyckie (Zaśnięcie M. B.) Mistrza odt. Krainburskiego, z Lublina, z Sienna, z Szańca 12*, 16* i *fig. 8*, 10**, pasy 101, 102, bez znaku 116, *fig. 6c*, Chmielewskiego 189 i *fig. 5k, 49*, Filsjeana z papugami 174 i *fig. 38*, gdańskie: bez znaku 204 i *fig. 56*, Besza 204 i Salzhübera z Schidliz (ze zb. Czosnowskiego) 204, grodzieńskie(?) 204, ze znakiem KIK 118 i *fig. 8*, Jana Madzarskiego (stanisławowski) 126, 130, Iwona Markonowicza 126 i *fig. 12*, Franciszka Masłowskiego (zb. Czosnowskiego) 185 i *fig. 7h*, Paschalisa 180 i *fig. 41, 42*, Piotrowicza (Stambuł) 126, z Rożany (ze znakiem FR) 194 i *fig. 7g, 52*; Selimanda (z Kobylki, ze znakiem $\square \infty$) 170, 172, 183 i *fig. 28, 31—4*, i tegoż z Korca(?) 182, 183, słuckie 138, i *fig. 5f, 6b, 15, 19, 20*, stanisławowski (lub łahodowski) 130 i *fig. 14*, portret Zygmunta I (Hans Dürer?) 45*; Muzeum Rzemiosł i Sztuki (Rolnictwa i Przemysłu), album próbek tkanin grodzieńskich 153; pałace: Bielińskich 29*, Branickich 29*, Brühlowski 26*—29* i jego plany w zb. Sekundogenitury w Dreźnie 29*, jego widok na sztychu Rizzi-Zannoni (1772) 28*, Czartoryskiego (Potockich przy ul. Ossolińskiej) 28*, 29*, Krasieńskich 27*, 29*, Łubieńskich 29*, Ossolińskich 26*, 27*, Sanguszków (dawniej Ossolińskich później Brühlowski) 27*, Saski 27*, Wielopolskich 29*; Państw. Zbiory

- Sztuki, pas ze znakiem Me fecit A. S. 193; persjarnia (Paschalis i Selimand) 160, 161, 176—80, 182, 183, 199, 206—9, 213, 214, jej wyroby, np. pas w M. Muz. Przem. Art. we Lwowie, ze znakami PJ— 176 i fig. 40; Starej Warszawy Urząd Ławniczy 201, 214; środowisko art. 30*; urbanistyczne warunki w XVII i XVIII w. 26*; zbiór hr. Stef. Ciecierskiego, portret cara Aleksandra I przez Bacciarellego 20* i fig. 14*; zegarmistrze: Gügenmus Fr., nadw. zeg. St. Aug., i Draganowski (1 poł. w. XIX) 17*
- Warta (pow. sieradzki), k., dekor. stiukowa 25
- Watz A. stiukator holenderski w Szwecji 57
- Wawel zob. Kraków (katedra, zamek)
- Wazowie 23, 24
- Wąglezew, k. kanon. regul. (1626) 24, 39 i fig. 12, jego dekor. stiuk. 40
- Wąż, herb Jana Borka 41*, 42*
- wąż miedziany zob. Wechselburg
- „wciąż pasa“ 102, 113, 210, 211
- Wdowiszewski Zygmunt współudział w pracy T. Mańkowskiego pt. *Pasy polskie* 101, 102
- Wechselburg, k. zamkowy, ambona ze sceną węża miedzianego 4
- Wejherowo, Kalwaria, kaplica (1652—4) 35; kapl. św. Krzyża 24
- welniane pasy 212
- Wenecja 222, działalność J. M. Padovana 23*; dzieła Lombardich 237; k. S. Giovanni e Paolo, nagr. G. B. Bonziego (Padovano?) 251 i doży P. Mocenigo (P. Lombardo) 237; obraz H. Dürera(?) św. Hieronim 46*; oratorium koło Scuola di S. Marco, nagr. Lor. Gabriello (Bregno 1512), obecnie w Muz. Przem. Art. w Wiedniu 24*; Procurazie Nuove, dekor. 54; Seminarium Patriarchalne, obraz Zaśnięcie M. B. (Pfenning mal. salzburski poł. w. XV) 12*; statua św. Rocha (Padovano, nie zachowana) 222; tkaniny dla Wschodu 48*
- Wenus, talerz Limoges w zb. wiedeńskich 19*
- Wereszczaka administrator dóbr słuckich 150
- Werona zob. Caraglio
- Westfalia, emigracja mieszczan do krajów krzyżackich 17, zob. Soest; Westfalowie 147
- Węgry 134, 135, 44*; herb państwowy 10; malarstwo got., ewent. wpływ na Polskę 16*; marmur 233
- Wiedeń: Ambraser Sammlung, talerz emal. Limoges 18*, 19*; Galeria Liechtensteinów kobierzec 39*; Genesis, kodeks miniat. 34*; kongres (1815) 15; Muzeum Przem. Art., kobierce z w. XV i tzw. polskie 40*, nagr. bpa Lor. Gabriello (Bregno, 1512) 24*; rpis Dioskoryda 34*; wystawa kobierców domu ces. austr. (1891) 38*; zbiór malarza L. Horowitza, kobierzec tzw. polski 40*; zbiory państwowe, aras Sprawiedliwość serii Siedmiu Cnót (van Orley) 29*, arasy Historia Jakuba (van Zeunen) 29*
- Wieliczka 97; klasztor reformatów, zegar Tom. Czupakiewica (1769) 17*
- Wielkopolska, herb na pieczęciach król. pol. w. XV—XVIII 10
- Wielopolskich pałac w Warszawie 29*
- Wieluńskie 35, 37, 39; stiuki 52; zob. Mokrsko
- Wiktor św., wezw. k. w Xanten 17
- Wilanów 28*, 29*
- Wilczkowie, rodzina na Podolu 45*
- Wilno 35, 241, 244, 43*; bożnica, stiuki (1640—50) 53; katedra, dary grunwaldzkie Wład. Jagielly 12, 13, 18, nagr. Zygmunta Augusta i żon jego Barbary Radziwiłłówny i Elżbiety oraz Witolda 239—41, 23*; kościoły: bernardynów (kapl. św. Michała), dekor. stiuk. 52; św. Michała (1594—1625) 34, 51, 52 i fig. 9, 10, 43, misjonarzy (Wniebowstąpienia Pańskiego) 4*—6* i fig. 1*, WW. ŚŚ., dekor. stiuk. 52; pobyt Padovana 241—2; ratusz, attyka 256; sprzedaż pasów 159; środowisko art. 30*
- Wimpfen, k. z w. X 43*
- Wincenty z Beauvais zob. Beauvais
- Winkler Fryd. hist. szt. niem. 43*, 45*
- Winrich von Kniprode w. mistrz krzyżacki, Nadreńczyk 17
- Wirgiliusz, rpis miniat. 34*
- Wisła 240; zob. Kazimierz n. Wisłą
- Wiszniew w Oszmiańskim, k. (1637) 24, 25, 35
- Wiślica, k. dwunawowy 53*
- Wiśnicz Nowy, zamek, stiuki 52
- Stary, kościół 50*
- Witold w. książę lit., nagr. w kat. w Wilnie 241
- witraże 26*; zob. też Kraków, katedra, kapl. Maciejowskiego
- Witte hist. szt. niem. 16
- Wittgenstein Ludwik ks. 149, 150
- Władysław Jagiełło 10, 53*; dary dla kościołów ze zdobycy na Krzyżakach 12, 13, 18, 19; herby na relikw. krzyżu w Sandomierzu 13, 14 — Warneńczyk 53*
- Włochy, Włosi, włoskie 159, 243, 254, 258, 261; architekci (w. XVI—XVII): w Kaliszu, Bernardone, Albin Fontana 36, w Lublinie (i Kazimierzu n. W.), Balin 26, 29, w Meklemburgii 57, w Polsce (w ogóle) 23, na Śląsku 57, w Zamościu 26, 34, zob. też Kazimierz n. W., Lublin, Markuszów, Zamość; dekoratorzy 29, 30, 44, 45, 51, 54, 56, 58, dzieła Padovana przed wyjazdem do Polski 219—21, 223; ema-

- lierstwo 1; w fabryce jedw. i tkanin brokatowych w Grodnie 152, 160, zob. też. Bartolo, Corsellini, Pauletti; grafika jako wzory dla emalii w Limoges w w. XVI 18*; kultury okr. żelaza 47*; mal. miniatur w. XI 51*, 52*; murarze zob. Pankracy; południowe 49*; północne 24*; rzeźba renes. 48*, 49*; rzeźba renes. w Polsce 219—62; tkackie w Polsce 106; tkaniny 48*; wota woskowe 238; wpływ na Śląsk 58; złotnicy zob. Pipetata; zob. też Agrate, Alessi, Ant. da Fiesole, d'Arezzo N., Bacciarelli, Balin, Bartolo, Bellotti, Belverte, Bernardino de Zanobi, Bernardone, Berrecci, Bregno, Bronzino, Brunelleschi, Buonarroti, Canavesi, Caraglio, Cardiani, Castiglione, Cavalcanti, Cini, Cioffi, Cittadella, Corsellini, Cosini, Donatello, Fabrucci, Ferrari, Fontana, Gagini, Garbi, Ghiberti, Giulio Romano, Gucci, Guglielmo da Fiesole, Izajasz z Pizy, Lauro, Lombardi, Lombardo, Majano, Marigliano, Marrina, Marstella, Meachyni, z Modeny Tomasz, Morando, Padovano, Pankracy, Paoletti, Pauletti, Peruzzi, Pipetata, Porta, Pulietty, Rafael, Rosso, Rovizzano, Sansovino, Scardeone, Stella, Trevano, Trezzini, Vasari, Zorzi, Zotto
- Włocławek: katedra, insygnia biskupie Macieja z Gołańczy (†1368) 43*; Muzeum Diec., obrazy got.: Spotkanie św. Joachima ze św. Anną 16* i Zaśnięcie M. B. (1460—70) 12*
- Wojciech św.: na nagr. bpa Gamrata w kat. krak. 236; na obrazie got. w Raclawicach Olkuskich 15*; wezwanie k. w Lublinie 29, 49
- Wolsin z Hamburga pracownik fabr. jedw. w Grodnie 152
- Wołyń 184, zob. też Korzec
- Woronicz Nikodem Kazimierz kasztelan kijowski, inwentarz ruchomości 125
- Wójtowa, k., tryptyk z r. 1525 w Muz. Diec. w Tarnowie 15*
- wrocławianin zob. Pfister
- Wschód 105, 106, 201, 6*, 29*, 34*, 35*, 51*, 52*; brokaty jako wzór pasów w Kobyłce 172; Daleki 30*; dzieła sztuki greckiej 33*; eksport pasów oraz warsztatów i przyborów (berda, magle) do Polski 103, 106, 108, 118, 198; emigracja persjan do Polski 107, 132 (zob. też nazwiska wymienione pod hasłem Ormianie); motywy w europejskiej sztuce rokokowej 201, w pasach polskich 105, 106, 117, 121, 161, 172, 184, 208—10; pasy, ich kształty, proporcje (półpaski), różnice od polskich 102, 103; sztuka zdobnicza 114, 115, 117, 118; tkactwo (także kobierców), jego elementy w technice pasów polskich 103, 104, 131; tkaniny (od w. XI) 48*
- Xanten, k. św. Wiktora 17
- Zachód 151, 203, 6*, 7*, 29*, 34*, 40*; motywy ornam. w pasach pol. 116, 117, 118, 121, 161, 172, 208, 209; późny gotyk w archit. kośc. 23; tkackiej techniki elementy w pasach pol. 103; tkackie urządzenia w persjarsztwie pol. 103, 106; tkacze w Polsce 192
- Zadora, herb kan. St. Borka 42*
- Zadzim, k. św. Małgorzaty i jego dekoracja stiukowa 40 i *fig. 13, 14*
- Założenie hist. szt. ukraiński 35*
- Zamość 26, 28, 29, 30, 32, 58; bożnica, dekor. stiukowa 49, 50, 53 i *fig. 35, 51*; Grecy kupcy 33; kamienice renesansowe i ich dekoracja (m. i. Infułatka, kam. Książęca) 26, 33, 46, 48, 49, 50; kościoły 34, 41, franciszkanów 32, grecki św. Mikołaja (1589) 26 i jego dekoracja 49, 52, kolegiata (1580—90) 26, 32, 43, 49, 51 i *fig. 31*, św. Mikołaja (Stanisława), dekor. stiuk. 52; Ormianie kupcy 33; Włosi architekci 34, wpływ architektury na Lublin w w. XVII 27; zob. Radecznicza
- Zamoyski Jan kanclerz, założyciel Zamościa i fundator kościołów tamtejszych 26, 34, 36
- Zborówek, k. paraf., tryptyk got. mal. 15*
- Zbłudzi Józef Poraj proboszcz w Niedźwiedziu, fund. ołtarza w Mszanie Dolnej 11*
- Zbylitowska Góra, k., nagrobki 50*
- Zanobi zob. Bernardino
- Zegrydowscy 26*; Andrzej, bp krak., herb. 256
- zегarmistrz Francuz w manufakturze w Grodnie 159
- zегarmistrzostwo w Polsce 16*—7*, zob. też nazwiska zegarmistrzów: Czupakiewicz, Dragunowski, Gügenmus, Krosz, Lichty, Prenner, Segnitz, Żebraski
- Zeunen Jakub van, Historia Jakuba, arasy w kat. krak. i w zb. państw. w Wiedniu 29*
- Zielonki, dobra pod Warszawą 176, 180
- Zienkiewicz pracownik persjarni w Shucku 147
- Złoczew, k. bernardynów (1603—11) i św. Andrzeja (1603—19), 37, 38, 39
- złotnictwo, złotnicy: badania Lepszego 263, 264; gotyckie 1—19 i *fig. 1—11*, 30* oraz szczegółowo: elbląskie 17, 18; krakowskie 1, zob. Glogier, Luborzycza, Pipetata; krzyżackich miast 17; nadreńskie 16, zob. też Bazyleja, Kolonia (k. św. [Kolumby], Kraków (k. św. Florigiana), Marburg (k. św. Elżbiety, skrzyżnia relikw.), Sandomierz (katedra, rel. krzyża św.), Sigmaringen; polskie 10, 17, zob. też

- Gniezno, katedra; poznańscy cech (1489) 21*; toruńskie 17; tradycje romańskie 3; nadto zob. Caraglio, Moskwa, Paryż (zb. Spitzera)
- Zofia ks. holszańska, czwarta żona Wład. Jagiełły 10, 14
- Zorzi Giovanni (Pyrgoteles) rzeźbiarz padewski († 1531) 25*
- Zotto Agostino rzeźbiarz, nauczyciel Padovana 222, 223
- Zuber Szymon prepozyt kan. regul. św. Augustyna przy k. św. Mikołaja w Kaliszu 37
- Zygmunt August 244, 256, 23*; arasy 29*; medal Padovana 231, 232 i *fig. 6; 7*; nagrobek w kat. krakowskiej 24*, 25*, 38* i w Wilnie (nie dokończony i nie zachowany) 23*; rachunki dworu 247; żony: Elżbieta i Barbara 239, 240
- I Stary 229, 233, 37*; fundacja ołtarza na Skałce 247; kaplica w kat. krak. 35*—8* i ołtarz jej 43*; list do Jana Bonera (1517) 35*; ołtarz srebrny w kat. krak. 1511, nie zachowany 41*; medal Padovana 231 i *fig. 2, 3*; nagrobek w kat. krak. 23*—5*, 38*, 49*; nagrobna figura w kat. krak. 227—9, 234, 235, 260, 261 i *fig. 1*; portret malowany, w M. N. w Warszawie (H. Dürer?) 45* i rzeźbiony na medalionie Salomona w kapl. Zygm. 36*
- Zygmunt św., posąg w kaplicy Zygmuntowskiej na Wawelu 36*, 38*
- III 3*; kobierce zamówione w Kaszanie (obecnie w Monachium) 39*; przywilej dla malarza K. Boguszewskiego 21*
- zynety, materie wyrabiane w Słucku 144
- Żebraski Michał zegarmistrz krak. z poł. w. XVIII 17*
- Żelwa 133, 147
- Żmigród, persjarnia (?) 123, 196
- Żółkiew 104, 133; bożnica (1692), stiuki 53; dekor. stiuk. 52; powiat zob. Łykoszyn
- Żydzi: biczujący Chrystusa na relikw. tumu akwizgrawskiego 4 i *fig. 3*; bożnice: attyki 261, dekor. stiukowa w. XVII 53 (zob. też bożnice); czapki w formie lejka 4; pasy 212; zob. też Ajzykowiec, Dodelowicz, Frynkiel, Hirszowicz, Horowitz, Kantorowicz, Libermanowie, Manusowa, Morduchowa, Nosonowicz
- Żyrowice, k. bazylianów, dekor. stiukowa (po 1613) 55
- Żywiec zamek 4